

VEAIC nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

DIN SUMAR:

- **Existența antimateriei — fapt cert**
- **Informații, oameni, caractere**
- **Speranțe pentru infarctul cardiac**
- **Este clima „lunatecă”?**
- **Ultimul mesaj al ultimului incas**

Foto : A. Makarov (A.P.N.)

Citiți în pagina 12-a:

**Unde sînteți voi,
Penelope?**

**Cum devii
o glorie a hocheiului**

9

ANUL XXVI
(1302)
27 FEBRUARIE 1970

Calitatea
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală

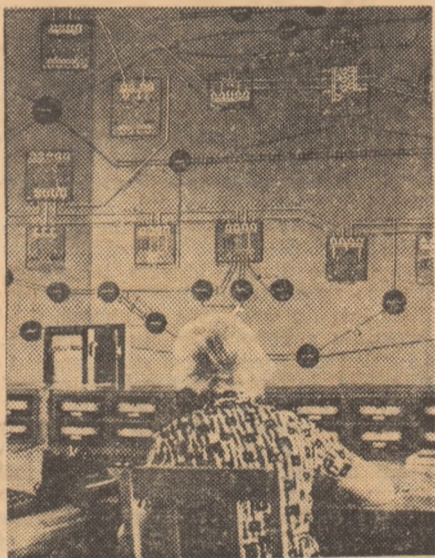

ENERGIE ELECTRICĂ

**Trei dispeceri
dirijează 93
milioane kW**

Sistemul energetic unic al părții europene a Uniunii Sovietice cuprinde șase sute de centrale termo și hidroelectrice cu o capacitate de 93 milioane de kilowați și o producție anuală de 478 miliarde de kWh. (Ultima cifră reprezintă 70 la sută din totalul energiei electrice produse în U.R.S.S.). El are 165 000 de kilometri de rețele electrice cu tensiunea de 110 000 volți sau mai mult.

Acest modern sistem energetic este alcătuit din șapte sisteme energetice interconectate: al Centrului, Uralului, Volgăi mijlocii, regiunii de nord-vest, Sudului, Caucazului de nord și Transcaucaziei, de foarte puțin timp conec-

Centrul de dispeceri al sistemului energetic unic pentru partea europeană a U.R.S.S.

tat. El aprovizionează cu energie electrică un teritoriu cu o populație de peste 180 milioane. De la nord la sud sistemul se întinde pe circa 4 000 de kilometri, iar de la est la vest pe 2 500 de kilometri.

Comanda sistemului energetic unic al părții europene a U.R.S.S. se realizează de la un punct central de dispeceri. Acesta este instalat într-o clădire cu mai multe etaje din centrul Moscovei, nu departe de Kremlin. O sală imensă adăpostește un panou ce înfățișează o originală schemă a sistemului energetic. În fața unui pupitru lung stau în permanență trei dispeceri de serviciu. Ei urmăresc cu atenție aparatura din fața lor, dirijează activitatea centralelor electrice, „transferă” energia electrică dintr-o regiune în alta.

Dispecerii dispun de cele mai noi mijloace de comunicație cum ar fi prin cabluri de înaltă frecvență, linii de radio-relee etc. Un original sistem de telemăsură îi ajută să cunoască în permanență producția realizată de fiecare centrală electrică în parte. Iar cu ajutorul telesemnalizării „văd” dacă într-un anumit moment un agregat funcționează sau este scos din circuit.

Un grup de specialiști sovietici a elaborat pentru sistemul energetic unic și

un original sistem de mijloace automate împotriva deranjamentelor. Acestea asigură buna funcționare a agregatelor, contribuind astfel la aprovizionarea neîntreruptă cu energie a consumatorilor.

Dar cel mai important sprijin pentru dispeceri este centrul de calcul de pe lângă sistemul energetic unic. Mașini electronice de calculat află în orice moment cât de solicitată este o centrală electrică sau alta, precum și alți parametri de funcționare ai centralelor.

Modernul sistem energetic pentru partea europeană a Uniunii Sovietice realizează anual o economie de câteva miliarde de kWh.

TEXTILE

Război semitortului

Industria textilă trăiește în momentul de față o „a doua tinerețe”. După ce au obținut, cu procedee simple și economice, noi materiale textile specialiștii privesc acum într-un fel nou și tradiționala tehnologie a textilelor.

În ultima vreme, în producția de țesături au apărut o serie întreagă de noutăți, printre care și un sistem simplificat de filare. Aplicând acest sistem, textiliștii obțin din lână și fibre chimice fire toarse foarte groase. Astfel de fire sînt tot mai mult cerute în ultimii ani. Ele sînt necesare pentru confecționarea de noi sortimente de covoare și tricotaje, ca și pentru multe tipuri de țesături.

Dar încercările de perfecționare a tehnologiei textilelor erau de cele mai multe ori însoțite și de o sporire a numărului de operații tehnologice. Recent, însă, un grup de cercetători din Moscova a hotărît să urmeze o altă cale, anume să elimine din fluxul tehnologic unul din procesele tradiționale — obținerea semitortului. Ideea care a stat la baza sistemului simplificat de filare a fost că firele toarse foarte groase și de calitate cea mai bună pot fi obținute direct din bandă. Firește, pentru aceasta se cerea sporirea calității benzii prin automatizarea procesului de reglare a uniformității grosimii ei.

Sistemul simplificat de filare îngăduie să se obțină fire toarse foarte groase din lână, din amestec de lână cu fibre chimice și numai din fibre sintetice. În comparație cu vechiul sistem, cel nou are avantajul că sporește productivitatea cu 50 la sută, reduce consumul de muncă cu 20 la sută, iar producția propriu-zisă crește cu circa 30 la sută pe oră pe fiecare unitate de suprafață productivă.

**CONSTRUCȚII
DE MAȘINI**

**„Mamuții” vor
invada șoselele**

Nu de mult, pe șoselele sovietice a putut fi văzută circulând o uriașă remorcă care, la virajele accentuate, în urma unei comenzi transmise de un telefon special își brânșă dispozitivul de direcție, iar la coborîrea unei pante nu-și deplasa centrul de greutate permițînd astfel încărcăturii să și păstreze poziția orizontală. Avînd o capacitate de 300 de tone, remorca era echivalentul unei turme de mamuți. Ea a fost realizată la Uzina de construcții mecanice din Celiabinsk și a necesitat oțeluri speciale, aliaje deosebite, precum și multe alte materiale, la producerea cărora a contribuit aproape toată industria din oraș. Supusă la probe, prima remorcă uriașă din U.R.S.S. destinată transporturilor de mărfuri s-a comportat excelent, în numai câteva călătorii ea urmînd să acopere cheltuielile investite în construcția ei. Actualmente, în uzina amintită s-a trecut la producția de serie și la proiectarea unei remorci și mai mari, de 500 de tone!

Dar ce autocamion ar putea remorca un asemenea gigant? Probabil că va fi utilizat un alt gigant, un tractor montat pe șasiu uriaș și dotat nu cu patru, ci cu opt roți „încălțate” cu pneuri cu presiune variabilă. Cabina conductorului a fost concepută sub forma unei pasarele de navă, motorul se află amplasat la spate, iar viteza poate atinge 55 km/h pe asfalt și 25 km/h pe drumuri de pământ. Noul tractor, care are

o autonomie de 500—600 km și poate funcționa și la o temperatură de +50°C este menit a fi utilizat și în alte scopuri, de pildă în transportarea tuburilor cu un diametru de 1 420 mm și o lungime de 48 metri. O extremitate a tuburilor este amplasată pe o platformă situată înapoia tractorului, iar cealaltă pe o remorcă legată de tractor printr-un cablu de amaraj și tubul sistemului de frinare.

Datorită rentabilității transportului, se pare că acești „mamuți” rutieri vor putea fi înțilniți din ce în ce mai des pe șoselele Uniunii Sovietice.

— L-am chemat să încerce un nou sortiment de sticlă pentru geamuri.
Desen de V. Tamaev

PROBLEME ȘI SOLUȚII

**Între Scylla
și Charybda**

De cel puțin un secol se vorbește despre construirea unui pod sau a unui tunel submarin care să lege Sicilia de Calabria în dreptul strîmtoării Messina. În ultimii ani discuția s-a însuflețit dat fiind că traversarea strîmtoării a devenit o problemă capitală pentru dezvoltarea economică a Siciliei. Cît de presantă este situația s-a văzut clar primăvara trecută cînd mii de tone de trufandale și citrice s-au stricat în gările din Messina și localitățile înconjurătoare pentru că bacurile nu mai răzbeau cu transbordarea vagoanelor sosite din toate colțurile Siciliei în drum spre nordul Italiei și Europei. De altfel, traficul a crescut, în genere,

vertiginos: față de circa 200 automobile transbordate zilnic în 1955, în 1968 au fost transbordate aproape 1 700. Iar cînd vor fi terminate autostrăzile care se îndreaptă spre cele două orașe ce străjuiesc strîmtoarea — Messina și Reggio Calabria — circulația va înregistra un nou salt.

Cele 15 bacuri care fac astăzi curse regulate mai transportă zilnic — în afară de cele 1 700 de automobile — și 700 de vagoane de cale ferată. În anumite perioade numărul vagoanelor care așteaptă să treacă se ridică chiar la 1 500—2 000 pe zi... Pentru viitorul apropiat nu este prevăzută nici o înmulțire a flotei, întrucît porturile Messina și Reggio Calabria sînt de pe acum neîncăpătoare.

Singura soluție rămîne deci construirea unei căi de comunicații permanente care, quadruplînd traficul de mărfuri și pasageri, să poată asigura dezvoltarea economică și turistică a Siciliei. Pînă acum există trei proiecte serioase: un pod plutitor, o combinație de două baraje (lîngă maluri) unite printr-un pod și un pod suspendat. Cel din urmă are cele mai multe șanse să fie realizat. Este vorba de un pod cu lungimea totală de 3 200 m; s-ar sprijini pe doi pilaștri portanți. Deschiderea dintre ei ar fi de 1 524 m. Întreaga construcție, în greutate de 100 000 t, ar fi susținută de două cabluri de oțel bine ancorate la capetele podului și mobile la virfurile pilaștrilor. Cablurile ar urma să aibă diametrul de un metru. Podul, lat de 30 m, ar avea două etaje: cel de jos pentru două linii de cale ferată, cel de sus pentru o autostradă cu cîte două benzi în fiecare sens. Înălțimea maximă deasupra nivelului mării — 70 m. Cea mai mare dificultate a acestui proiect o constituie construirea celor doi pilaștri, a căror bază ar măsura 120 m și ar trebui înfiptă în solul submarin pînă la 50 m adîncime.

Pentru moment nu se poate încă indica nici o dată precisă pentru începerea, necum pentru terminarea construcției. S-ar părea că Scylla și Charybda sînt încă departe de a se lăsa înfrînte. În aprilie 1969 sondajele întreprinse în strîmtoare au trebuit să fie întrerupte și nu pentru prima oară. Căci, deși utilajul folosit este de ultimul tip, el nu a dat rezultatele scontate. Ultima dată, marea dezlănțuită a smuls o sondă specială. În decembrie 1968, după incidente similare cauzate de curenții marini neobișnuit de puternici în strîmtoare, cercetarea fundului mării și a stîncilor fusese reluată cu utilaje special create în acest scop. Dar nici ancorarea acestora nu a rezistat presiunii apei, așa încît sonda de foraj care urma să ia probe de rocă nu a putut fi înălțată.

Cu toate aceste dificultăți și eșecuri, specialiștii rămîn totuși încrezători în succesul final al acțiunii.

concursul nostru

concursul nostru

Casa în care s-a născut Lenin

2 Vladimir Ilici Lenin, făuritorul partidului de tip nou al clasei muncitoare și conducătorul primului stat socialist din lume, s-a născut la 22 aprilie 1870 în orașul Simbirsk, astăzi

Absolvînd cursurile liceului din orașu-i natal, Lenin s-a înscris, la 13 august 1887, la Facultatea a Universității din Kazan.

În acest oraș, Lenin a făcut parte dintr-un grup marxist, numărîndu-se printre primii marxiști ruși. Persecutat pentru activitatea sa politică, el a fost nevoit să-și întrerupă studiile și abia în 1890 i s-a permis să se înscrie din nou, ca student extern, la Facultatea de drept a universității din

Mulți cititori ne-au propus, prin scrisori și telefoane, să mutăm Bonul de concurs în altă pagină, spre a nu fi nevoiți să taie o parte din pagina de reportaje. Am socotit că propunerea e îndreptățită și, ca atare, începînd cu acest număr Bonurile de concurs vor fi publicate în pag. a 10-a

concursul nostru

concursul nostru

ULTIMUL MESAJ AL ULTIMULUI INCAS

O comoară inaccesibilă
își așteaptă
descoperitorii

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Pe nesfârșitele poteci șerpuite ale Anzilor, peste poduri arcuite deasupra vijelișoaselor riuri Urubamba și Ucajali, Maranon și Uallaga, pe lângă munții Machu Picchu, unde își găsiseră adăpost preoții templului Soarelui, de-a lungul sinuosului „drum al vulcanilor” care avea o lungime de 200 de kilometri, păseau tăcuți spre nord, mereu spre nord zece mii de incasi. Drumetii, care abia se țineau pe picioare, se cățarau cu disperare pe crestele munților. Unii dintre ei se prăbușeau în prăpastii sau înghețau pe stâncile acoperite cu zăpadă. Cu spinarea încovoiată sub greutatea poveștilor, ceilalți continuau însă să meargă spre nord, numai spre nord. Zece mii de oameni, foarte sumar îmbrăcați, duceau cu ei cupe de aur și vase sculptate cu măiestrie, potire împodobite cu pietre prețioase și lingouri grele de aur — bogății ale templelor. Erau convinși că ucigașii bărboși aveau să fie alungați curînd din țara lor, că templele vor fi reconstruite și că relicvele sfinte își vor relua locurile în aceste lăcașuri. Pentru moment însă ele trebuiau ascunse sus în munți, pe un pisc sfînt.

Era cumplitul august 1533. Soarele mai strălucea generos, dar razele lui nu mai erau blînde. Marele Inti, vechea zeităte a incasilor, își întorsese fața de la copiii săi, le răpise puterea și rațiunea, lăsîndu-i neputincioși în mina oamenilor cu fețe palide ai lui Francisco Pizarro. Spaniolii nu erau mulți, dar, profitînd abil de războiul dintre frații Atualpa și Uascar — urmașii Marelui Inti — deveniseră stăpîni pe situația din țară. Făgăduind lui Atualpa ajutor în lupta împotriva fratelui său, Pizarro îl ademenise în tabăra lui, unde mindrul incas fusese pus în lanțuri. Ca să se poată elibera, prizonierul trebuia să umple încăperea temniță în care se afla (cu un volum de 70 metri cubi) cu aur și pietre prețioase.

Drept care, țara fu împinzită de curieri ce purtau în mină un ghem cu franjuri alcătuit din șnururi lungi, legate cu mai multe noduri. Șnururile erau galbene și exprimau cererea conchistadorilor: aur. Iar forma și felul în care erau dispuse nodurile arătau unde, cînd și cît aur trebuia adus.

Răscumpărarea veni la termenul fixat. Dar Pizarro nu se grăbi să-l elibereze pe Atualpa. El știa că ceea ce obținuse era numai o infimă cantitate din rezervele de aur ale imperiului. Pe de altă parte, în timp ce se afla în închisoare, Atualpa țesuse tot felul de intrigi împotriva rivalului său care, în cele din urmă, fusese ucis de spanioli. Poruncind ca Uascar să fie asasinat, Pizarro căpătase un mare atu. Il acuză numai decît pe Atualpa de fratricid și-l intentă proces conform dreptului spaniol. Și, la 24 august 1533, Atualpa fu condamnat la moarte și dus să fie ars pe rug. Dar incasul nu voia să moară. Nu dădu dovadă de stăpînire de sine, nici de curaj, acceptă să calce în picioare legile strămoșești și se creștină... Dar nu cîștigă mare lucru. E adevărat, nu mai fu ars pe rug ci sugrumat cu un laț de fier. Deși spaniolii nu-l sugrumară pe Atualpa, ci pe „robul lui Dumnezeu Francisco de Atualpa” (Pizarro îi fusese naș). Se părea că asta avea să fie totul. Dar în ajunul morții...

În ajunul morții, osînditul Atualpa trimise, în secret, prin oameni de încredere, ultima lui scrisoare de adio — un ghem. Era o scrisoare neobișnuită: 13 noduri atașate de un mic lingou de aur. Ce cuprindea ea? Deocamdată nu se poate răspunde încă la întrebare. Cert este, însă, că aproape în aceeași zi comorile din temple au dispărut. Se spune că au fost ascunse undeva sus, în munți, într-un loc foarte secret, și lăsate în paza atotputernicilor zei ai incasilor.

Unde trebuie căutată comoara?

Aurul incasilor tulbură de mai bine de patru secole mințile vinătorilor de comori. Aceștia scormonesc minele părăsite din Peru și platourile înalte, peșterile izolate și versantele Anzilor, le caută, pe scurt, în toate ungherele fostului imperiu incas. Și trebuie să recunoaștem că imaginația lor nu se înflăcărează fără motiv: aurul incasilor există, nu e o legendă. Mult prea multe informații circulă despre el din generație în generație. Întrebarea este însă: unde trebuie căutat?

N-ar fi trebuit cumva început cu Argentina și Bolivia? Ori poate cu Chile? Nu, mai bine ar fi de urcat spre nord, pe urmele celor zece mii de incasi, în Ecuador. Pe crestele Anzilor ecuatorieni, spunea Jack London într-o povestire, există, presărate printre imense blocuri de piatră, niște pepite uriașe. Mai exact, mii de foste pepite, turnate chiar acolo, pe loc, în mari plăci de aur, acoperite deasupra, spre a fi camuflate, cu o vopsea cenușie. Dar eroul lui principal mai rostește și o frază ciudată, care-i pune pe gînduri pe cititori: „Ați fost vreodată în Ecuador? Atunci iați sfatul meu: nu vă duceți...” De ce?

Într-adevăr, de ce să nu înceapă investigațiile cu Ecuadorul? Oare nu către Ecuador, partea nordică a imperiului incas, duc într-adevăr toate indiciile? E aproape sigur că, dînd ascultare misterioasei porunci a osînditului Atualpa, incasii au transportat într-acolo „rezerva de aur” a țării lor. Probabil că prețioasa comoară se află într-o ascunzătoare bine ferită de pe un pisc al Anzilor. Și ce comoară! Spre a ne da seama de proporțiile ei e de ajuns să înmulțim 10.000 cu... 20, bunăoară. Căci e puțin probabil ca povara fiecărui incas să fi fost mai mică de 20 de kg. În feiul acesta se ajunge la o cifră uluitoare: 200 tone de aur!

În Ecuador aproape că nu există piscuri „calme”. Numai conuri de vulcani activi sau stîni, dar deopotrivă de periculoși și de înspăimîntători. Care din aceste creste să fi fost indicată de Atualpa? Enigma ar putea fi dezlegată numai printr-o întimplare fericită. Ori poate că răspunsul ar putea fi dat de fatalul număr 13. Vă amintiți de cele 13 noduri de pe șnurul de care era legat bulgărele de aur?

Au plecat dar nu s-au mai întors...

În 1951, doctorul Kurt von Ritter din Quito, ecuatorian de origine germană, s-a apucat să studieze amănunțit vechile drumuri și poteci care duc de la Cusco spre nord. Cu acest prilej a constatat că, după ce înconjoară poalele Anzilor, unul din aceste drumuri duce spre vulcanul Sangai. Urmînd drumul străbătut de incasi spre creasta vulcanului, Ritter a descoperit pe neașteptate că trecuse pe lângă 12 piscuri acoperite cu zăpadă. Sangai era al 13-lea.

La hotarul dintre Cordillera Estică și Cordillera Vestică se află, împodobit cu o cușmă de zăpadă, unul din cei mai activi vulcani din lume, inaccesibilul și cumplitul El-Sangai. E mun-

tele sfînt al tribului indian hivaro, locul de înmormîntare al căpeteniilor și eroilor. Dar Sangai era în același timp și zeul Focului al vechilor incasi, ocrotitorul acestui popor. Craterul lui e mereu învăluit într-un nor de aburi și cenușă. Zeul Focului emană gaze toxice și zvîrle imense blocuri de piatră incandescentă asupra capetelor celor ce cutează să-i escaladeze versantele.

Doctorul Ritter a ajuns la concluzia că aurul incasilor trebuie să se afle pe Sangai. Dar înainte de a porni la depistarea lui, a început să caute fapte care să-i confirme ipotezele. A luat contact cu indienii hivaro, care locuiesc la poalele Sangaiului (chiar și numai acest fapt cerea mult curaj, căci hivaro mai au și acum faima de „vinători de capete”) și, profitînd de un moment favorabil, le-a pus o întrebare

Jaful comorilor incase

nevinovată: n-au găsit cumva pe versantul muntelui niște figurine? Drept răspuns, lui Ritter i s-a adus o minuscule statueta descoperită de copii. Arheologul a recunoscut numai decît reprezentarea zeiței incase a Creației — Illi-Tiku. Nevenindu-i să-și creadă ochilor, a început să curețe de pe figurină stratul de lavă care se pietrificase. Zeița Creației era turnată din aur curat.

Arborînd o mină indiferentă, Ritter a rugat un hivaro să-i arate locul unde fusese găsit idolul. A fost condus la marginea unei prăpastii adînci, aflate la circa 2000 de metri altitudine, ceva mai jos de nivelul la care plutește norul ce învăluie vulcanul. Ritter a început să sape. Curînd a descoperit un craniu care se vedea că fusese supus, odinioară, unei operații complicate. Un neurochirurg anonim tăiașe adînc în cutia craniană a unui concetățean al lui (se știe că incasii erau bunichi-

rurgi și făceau izbutite trepanații pe creier). Continuînd să scormonească în cenușa caldă, arheologul a descoperit apoi și un scalpel — o lamă subțire de aur (deși, de obicei, în acest scop era folosit un bisturiu de bronz). Nu mai încăpea nici o îndoială: acolo trăiseră incasii.

La scurt timp după înapoierea doctorului Ritter la Quito, printre căutătorii de comori s-a stîrnit o vie agitație. S-au alcătuit în grabă echipe, s-au trasat itinerare, s-a cumpărat echipament. Dar nimeni nu îndrăznește să facă pasul hotărîtor. Probabil că scepticele cuvinte ale unui arheolog încercat își făceau efectul: „S-ar putea ca aurul să fie pe Sangai. Dar e îngropat într-un strat foarte gros de cenușă fierbinte și de pietre vulcanice. Ca să se ajungă acolo ar trebui ca mii de oameni să lucreze timp de câteva luni. Și încă n-ar fi de ajuns! Ați uitat de existența vulcanului, care continuă să trăiască. Eu abia am izbutit să scap cu viață de acolo”.

Cu toate acestea, o lună mai tîrziu, la poalele Sangaiului au poposit doi tineri americani: Frank Rocco din Pennsylvania și Robert Kaupp din California. Erau doi alpinisti cu mult spirit de aventură. Încercați, vînjoși, rezistenți. Oficial, porniseră în căutarea de „minerale prețioase”, dar toată lumea știa că „mineralele” pe care le căutau se numeau de fapt „aur”.

Tinerii își propuseră să se întoarcă în capitala ecuatoriană în preajma Crăciunului. Dar nu s-au mai întors. La mijlocul lunii ianuarie, a început să escaladeze vulcanul o expediție de salvare americano-ecuatoriană.

Cu puțin înainte de a ajunge la craterul vulcanului, echipele de salvare au descoperit ultimul loc de popas al celor doi americani. Pe zăpadă erau împrăștiate diverse obiecte, iar urmele duceau spre versantul estic și se pierdeau într-un strat gros de gheață. Cînd expediția a coborît, cu mare greutate, în valea Culebrillas, l-a găsit, spre uimirea ei, într-o mizeră colibă indiană, pe Robert Kaupp, în stare gravă.

Robert urcase împreună cu Francis Rocco pînă aproape de creasta vulcanului Sangai, cînd au simțit deodată că nu mai puteau respira din pricina gazelor vulcanice. Apoi s-a întîmplat cu ei ceva inexplicabil; parcă li se tulburaseră mințile, nu mai știau ce-i cu ei, unde erau și unde voiau să ajungă. În cele din urmă s-au pomenit pe versantul estic al vulcanului, deși urcaseră pe cel sudic, prin locul unde doctorul Ritter descoperise statueta de aur. Curînd și-au dat seama că se ră-tăciseră. După afirmațiile lui Kaupp, el încercase să-l convingă pe Rocco să se întoarcă la ultima lor tabără și să caute acolo poteca pe care urcaseră. Dar Rocco refuzase cu încăpăținare, repetînd într-una: „Aurul e aici, știu sigur, e aici”. Atunci Kaupp și-a părăsit tovarășul, plecînd după ajutor, dar cum a ajuns jos, nici el nu știa.

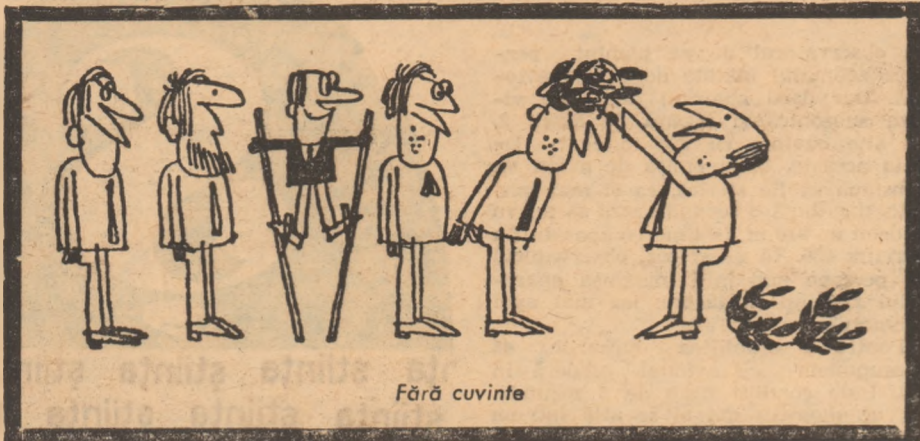
Kaupp a fost internat într-un spital din Riobamba. Dar după ce a ieșit din spital, a dispărut fără urmă.

A avut dreptate London?

...Vulcanul Sangai are aproape 5500 de metri. Versantele lui se cutremură de încordare, stăpînînd cu mare greutate cumplita forță care clocotește în adîncurile lor. Deasupra craterului plutesc, ca o gigantică căpățînă de varză, rotocoale de fum negru. Iar din conul vulcanului ies, rostogolindu-se în aer, pietre incandescente, care, în drumul lor spre poale, antrenează alte blocuri de piatră, incit par niște gloanțe trasoare. La doi kilometri dedesub-

Z. Kanevski

(Continuare în pag. 11-a)

Fără cuvinte

PAGINI DE JURNAL

Cum am scris „Doctorul Aumădoare”

Ce puteam face dacă excitația ner-voasă, numită cindva însuflețire, îmi dăduse aripi doar pentru scurtă vreme, părăsindu-mă apoi pe neașteptate, fără speranța de a se mai întoarce vreodată?

Așa s-a întimplat, de pildă, cu po-vestirea mea despre doctorul de ani- male Aumădoare, povestire pe care vro- iam s-o scriu de mult timp. Într-o zi, însuflețirea s-a năpustit asupra-mi toc- mai în Caucaz, prosteste și inoportun, în timp ce făceam o baie în mare. Mă depărtasem, înotînd, destul de departe de țărm, cînd, deodată, sub soarele strălucitor, în valurile înalte, stîrnite de vîntul fierbinte, au țîșnit versurile: „O, dacă o să mă înec, dacă o să mă cu- fund... ? ș.a.m.d.

M-am întors la mal și, așa golaș cum eram, am luat-o la fugă pe țărmul pie- tros, m-am adăpostit după prima stîncă ce mi-a ieșit în cale și, cu mina încă udă, am început să înșir versurile pe o cutie de țigări, și ea udă, aruncată la mal de valurile mării, încropind vreo douăzeci de strofe sau mai mul- te, poate, în mai puțin de o oră.

Dar povestirea n-avea încă nici în- ceput, nici sfîrșit.

Ar fi trebuit să încep prin a „isto- risi” copiilor despre animalele care s-au prezentat la doctor și despre bo- lile de care au fost vindecate. Dar de abia cînd am pornit-o spre casă, în cli- pa cînd m-am urcat în trenul spre Le- ningrad, au început lungile mele pere- grinări în căutarea tonalității poetice adecvate. Acum nu mă mai puteam lăsa la voia întîmplării oarbe, nu mai puteam aștepta clipa inspirației ferici- te. Fără să vreau am început să caut, cu trudă inversunată, tonalitatea cea mai potrivită. Aveam nevoie de patru versuri și pentru aceste patru versuri am mîzgălit, cu un scris mărunt, caiete întregi. Caietele pe care, întîmplător, le-am păstrat, erau pline cu distihuri de acest fel: 1. „O capră s-a înfățișat doctorului / Mă dor ochii”. 2. „O vul- pe s-a înfățișat doctorului / Vai, mă dor salele”. 3. „O cucuvea s-a oprit din zbor / Vai mă doare capul”.

Și așa mereu: patru, cinci, șase, opt, zece, o sută... N-aș putea spune că ebo- șele acestea nu mi-au fost de nici un folos. Fiecare distih era bine șlefuit și se părea că și-ar putea găsi un loc în povestirea mea. Cu toate acestea, ele mă enervau: mi-era rușine de fleacurile pe care le producea mîntea mea. Disti-

hurile aveau o rimă mecanică, în care numele bolnavului rima întotdeauna cu numele bolii de care suferea.

După ce hipopotamul a venit să se plîngă de sughiț, rinocerul de arsuri la stomac, cobra de... coastele ei bolna- ve, balena de meningită, maimuța de astm, dulăul de scleroză, am trecut, deznădăjduit, la forme sintactice mai complexe: „Iar girafele erau atît de răgușite / încît se temeau să nu fie gripă (A jirafi tak ohripli, / Opasa- maia, ne gripp li). Rima „ohripli” — „gripp li” era și nouă și proaspătă, dar nici o rimă pretențioasă nu poate sal- va niște versuri proaste. În goană după sunete neobișnuite am ajuns pînă și la cuplete.

După cîteva zile, după alte încercări, care mă chinaseră cu sterilitatea lor, am găsit, în sfîrșit, ce căutam: „Și o vulpe s-a prezentat la doctorul Aumă- doare / Vai m-a mușcat o viespe”. — „Și s-a prezentat la doctorul Aumădoare un cățel / Pe mine o găină m-a ciupit de nas”.

Am simțit că aceste două distihuri sînt mai bune decît celelalte. Pe atunci, senzația pe care o încercam nu era clară, dar acum mi se pare că o înțe- leg, dacă nu foarte bine, măcar într-o anumită măsură. În comparație cu ver- surile anterioare, ele aveau un coefi- cient dublu de imagini vizuale, iar di- namica povestirii era simțitor sporită — amîndouă calități extrem de potrivite pentru mîntea copiilor. Ultima cali- tate era exprimată printr-un belșug de verbe: nu numai s-a „prezentat”, ci și m-a „mușcat” și m-a „ciupit”.

Kornei Ciukovski

AMINTIRI

Un urs la televiziune

În cursul turneului pe care cir- cul nostru l-a făcut în Japonia, Elvira Pod- cernikova, dresoare de urși, a fost in- vitată la televiziune spre a-i prezenta telespectatorilor pe elevii și colegii ei de arenă.

Podcernikova a fost de acord, iar

atunci cînd a fost întrebată ce măsuri de siguranță trebuie luate în legătură cu prezența animalelor în studio, a răs- puns scurt și categoric: nici una. În- terlocutorii ei au fost uimiți de acest răspuns, dar dînsa i-a liniștit, rugîndu-i să aibă încredere în experiența, cultura și educația „artiștilor” ei. A adăugat, totuși, că, dată fiind căldura toridă ce domnea atunci în Japonia, ar fi de do- rit ca „artiștii” să nu fie lăsați să-și aștepte prea mult timp rîndul avînd în vedere „șuba” naturală pe care o purtau.

Dresoarea a apărut în fața camerelor de luat vederi și și-a început relatarea, în timp ce unul din elevii ei, un urs de toată frumusețea urma să fie adus sus cu liftul spre a ilustra, cu numerele lui, talentul profesoarei. Într-un colț al stu- dioului era o cușcă, acum goală, în care ursul urma să intre după terminarea programului.

În timp ce urca cu liftul, ursului i s-a făcut, însă, tare rău, din pricina căldu- rii. Cînd a ajuns sus, în studio, la căldura naturală s-a mai adăugat aceea a reflectoarelor și ursul a uitat, dintr-o dată, tot ce învățase pînă atunci, s-a lăsat în patru labe și a luat-o la fugă spre cușca ce i se părea acum salva- toare.

Toți cei de față: operatori, regizori, machiori, actori, speriați de atitudinea ursului au luat-o la fugă care încotro. În studiou se aflau, gata pregătite, de- corurile pentru emisiunile următoare: într-un colț — o cameră de zi, într-al- tul niște palmieri etc. Fiecare s-a as- cuns unde a putut: unul într-un dulap, altul după palmieri, iar cîțiva au ră- mas, de frică, stana de piatră.

Dintre toți cei de față numai două personaje și-au păstrat calmul. Elvira Podcernikova era foarte sigură că in- soțitorul ei îl va calma pe elevul în șubă și de aceea și-a continuat liniștită relatarea, cu zîmbetul pe buze, crezînd că aparatele de luat vederi continuau să o urmărească. La fel de calm a fost însă și operatorul principal. Dar el a început să plimbe obiectivul aparatului prin tot studioul, oferînd telespectato- rilor imaginile hazlii ale panicii care-i cuprinsese pe cei din studiou. Numai ursul, fericit că-și regăsise cușca, a a- dormit numaidecît între gratiile ei...

După terminarea emisiunii, studioul a fost asaltat cu zeci de telefoane de mulțumiri pentru atît de originalul pro- gram. Trebuie să mai adaug că, a doua zi, casa de bilete a circuitului a fost luată cu asalt?

Un semn sigur

Irina Evgheniievna Sidorkina, mereu prezentă în arena circuitului nostru cu un număr atractiv de foci dresate, cu- noaște foarte bine caracterul, obiceiuri- le și năravurile „artiștilor” ei.

Foca Rusalka, de pildă, este o prota- gonistă foarte vanitoasă. Nu îngăduie niciodată vreunei parteneri să intre înaintea ei în arenă. Rijik, o altă focă, e foarte mindru și sensibil. În cursul unei repetiții a fost atîns ușurel, cu o cîrpă, pentru lipsa lui de atenție la e- xecutarea unui număr. Rijik s-a supă- rat imediat, a sărit jos de pe soclu și a șters-o din arenă. „Rijik! Rijik, drăgu- țule, scumpule!” a început să strige dresoarea cu un glas de sirenă. Dar Ri- jik a fost intratabil: s-a îndreptat spre cușca lui, a intrat înăuntru, a refuzat categoric să-și părăsească adăpostul și s-a lăsat foarte greu convins să parti- cipe la reprezentația din seara acele- eași zile.

Într-o zi, Rijik s-a îmbolnăvit, con- tractînd o pneumonie cu ocazia unui turneu. Dresoarea a făcut tot ce i-a stat în putință spre a-l vindeca: a a- dunat un consiliu de medici, penicilina a intrat imediat în funcțiune, dar Ri- jik nu dădea semne de însănătoșire.

În cursul unei repetiții, Sidorkina a

hotărît totuși să-l scoată și pe el din cușcă, să facă puțină mișcare. Rijik și-a părăsit culcușul și s-a luat, foarte greoi, după celelalte foci, care se in- dreptau spre arenă. Ajunsă acolo, foca bolnavă nici n-a încercat să se urce pe soclu ei. S-a tras deoparte, cu o indif- erență totală. Partenerii ei de număr au observat-o și Rusalka, mai cura- joasă, s-a apropiat chiar de ea. Rijik s-a impacientat, mustățile au început să-i tremure de enervare și a scos ci- teva țipete care însemnau, desigur, „lăsați-mă în pace, nu vă atingeți de mine!”

Dresoarea i-a spus, zîmbînd, asisten- tei:

— S-a infuriat; înseamnă că e pe cale de vindecare.

Și într-adevăr, după o lună de zile, Rijik a intrat din nou, în arenă.

Kirill Ganeși
Anatoli Gurevici

INTERVIU

Cu Erich Maria Remarque despre...

Revista „Literaturnaia Gazeta” a pu- blicat, recent, un interviu cu Erich Ma- ria Remarque, celebrul autor al nu mai puțin cunoscutului roman „Pe frontul de vest nimic nou”.

Un interviu cu Remarque este astăzi un eveniment, deoarece în ultimii zece ani el n-a mai consimțit decît o singură dată să se întrețină cu un ziarist. Dis- creția lui Remarque, fuga lui de pu- blicitate sînt de altfel de mult binecu- noscute, la care mai trebuie să adăugăm și faptul că scriitorul, acum în vîrstă de șaptezeci și unu de ani, a suferit cinci infarcte.

Remarque și-a reluat, de mulți ani, domiciliul în vila sa din localitatea el- vețiană Porto Ronco. A locuit acolo și înainte de cel de al doilea război mon- dial dar, din pricina nașiștilor, a fost nevoit să-și caute un adăpost mai sigur în Statele Unite pînă la terminarea ostilităților, rămînd acolo și cîțiva ani după aceea.

După o activitate scriitoricească de aproape cincizeci de ani, întrebarea zia- ristului care l-a vizitat: „Știți în cite limbi au apărut cărțile dumneavoaș- tră”? a fost mai mult decît firească. Răspunsul a fost, însă, surprinzător:

— Habar n-am în cite limbi au fost tipărite cărțile mele

În continuare, scriitorul a declarat că nu posedă volumele sale apărute în diferite limbi, dar că cea mai scumpă dintre aceste traduceri îi este ediția pentru orbi din „Pe frontul de vest nimic nou”. Imprintate într-un sistem special, cele două volume cîntăresc peste șapte kilograme...

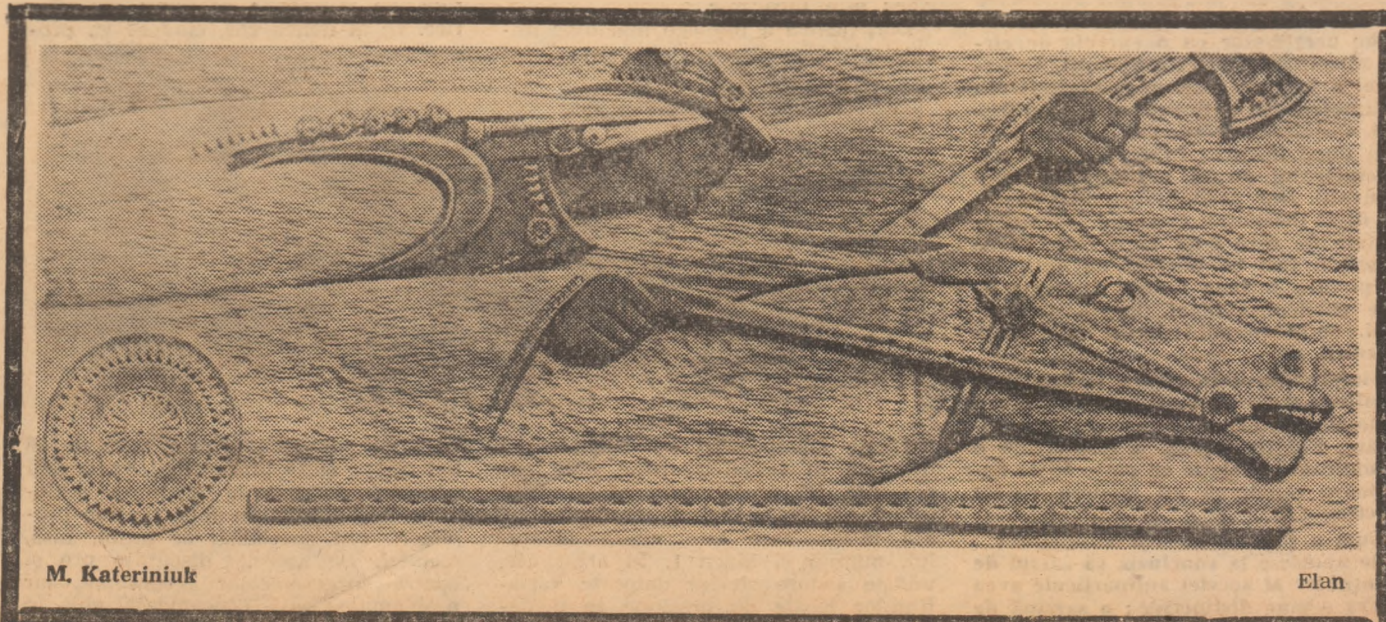
La întrebarea: „La care dintre ope- rele dumneavoastră țineți mai mult”, scriitorul a răspuns, fără ezitare: „Car- tea pe care o iubesc cel mai mult este „Arcul de triumf” (Romanul a fost tradus în românește în 1947).

În încheiere, scriitorul a ținut să aducă un binemeritat omagiu soției sale Paulette Goddard, cîndva partene- nera lui Chaplin în cîteva filme bine- cunoscute:

— Paulette — a declarat el — este o soție ideală pentru un scriitor. Cînd am nevoie de liniște, dînsa poate sta ore întregi într-un fotoliu, cu o carte în mînă, fără să mă întrerupă de la lucru.

Acum, Remarque lucrează la un nou roman, dar a refuzat să-i divulge titlul și tema.

cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea
cartea

FIZICĂ

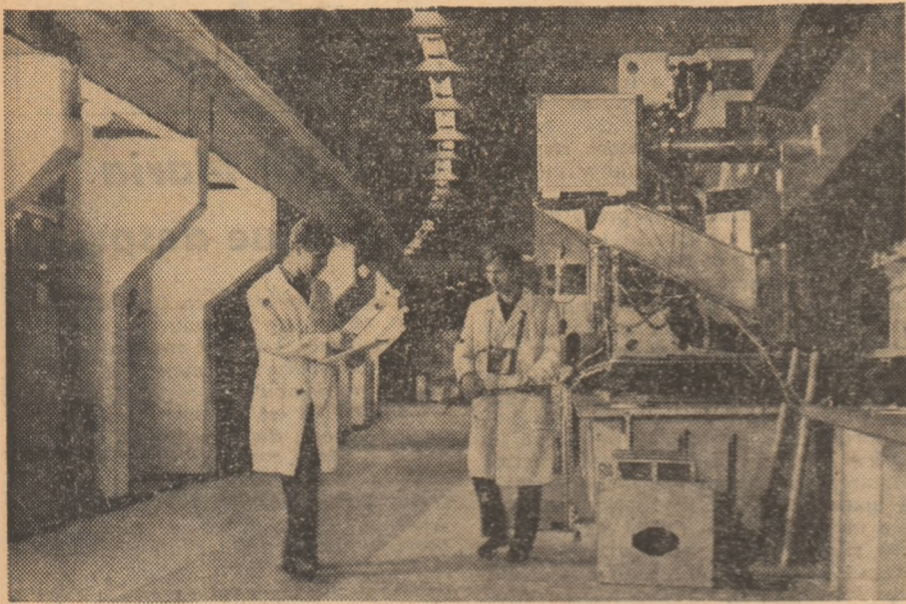
Existența antimateriei — fapt cert

Un grup de cercetători care lucrează la sincrotronul de 70 miliarde de electronvolți de la Serpuhov, lângă Moscova, a izbutit să obțină nucleee de antihelii. Această importanță comunicare a fost comentată pentru presă de Anatoli Logunov, directorul Institutului de fizică a energiilor înalte de la Serpuhov. Reproducem acest comentariu. Din momentul când au fost pronosticate și descoperite cele dintii antipar-

cule din fascicul, o viteză echivalentă cu masa și altele.

De remarcat că stabilirea vitezei, de pildă, a fost precizată cu o exactitate de câteva zecimi de miliardimi de secundă.

Utilizând metode sigure, cercetătorii au înregistrat, într-adevăr, cinci nucleee de antihelii din mai bine de 200 miliarde de particule trecute prin instalație în timpul măsurătorii.

Un sector al acceleratorului inelar de la Serpuhov

ticle, secretul antimateriei i-a pasionat în egală măsură pe amatorii de fenomene neobișnuite și pe savanții: fizicieni, astronomi, astrofizicieni și chiar chimiști.

Antinucleeele, antiatomii și antimoleculele trebuie să existe alături de nucleeele, atomii și moleculele analoge ale oricăror compuși chimici. Așa afirmă teoreticienii. Prin urmare, se admitea că în Univers ar putea să existe „zone” de antimaterie cu întreaga gamă de compuși, organici și anorganici, caracteristici pentru universul nostru, cu deosebire însă că în locul învelișului de electroni al atomilor obișnuți, antiatomii ar avea un înveliș de pozitroni, iar în locul nucleului un antinucleu. Dacă teoria era exactă, însemna că se putea obține antimaterie pe cale artificială chiar pe Pământ. Dar pentru aceasta, se mai spunea, e nevoie de instrumente puternice cum ar fi acceleratoarele moderne de particule cu energii gigantice, de miliarde de electronvolți. Această energie uriașă ar urma să fie utilizată pentru ciocnirea între ele a particulelor elementare. Dar consecința ciocnirii ar fi nu o distrugere, cum am putea crede la prima vedere, ci un act de creație: ar lua naștere particule noi. Pentru a da naștere unor antiparticule, în momentul ciocnirii particulelor cu energie înaltă trebuie asigurată o energie extrem de mare. Spre a obține, de pildă, un antiproton din ciocnirea unui proton cu un alt proton, particulele trebuie accelerate până aproape de șase miliarde de electronvolți, iar pentru a da naștere la doi antinucleoni (protoni sau neutroni) e nevoie de 15 miliarde de electronvolți.

Primul și cel mai simplu antinucleu — un antideuteron, a fost obținut într-un accelerator cu o energie de circa 30 miliarde de electronvolți. Următorul a fost un antinucleu alcătuit din antiprotoni și antineutroni — antihelii. Obținerea acestuia a devenit posibilă după intrarea în funcțiune a acceleratorului de 70 miliarde de electronvolți. Dar posibilitatea nu înseamnă decât începutul. Cea mai mare dificultate de care s-au lovit experimenterii a fost că nucleul de antihelii se pierdea într-un număr fantastic de alte particule: pioni, kaoni, antiprotoni, antideuteroni născuți în urma ciocnirii.

Fiecare din cele câteva milioane de particule emise trebuia analizată și recunoscută în cursul unui ciclu de accelerare. Pentru aceasta a fost creată o complicată instalație cu peste 50 de detectoare rapide și un modern sistem electronic.

Cum a fost recunoscut antihelii?

Se ajunsese la concluzia că „actul de identitate” al acestei antiparticule avea câteva semne distincte: o sarcină de două ori mai mare decât a altor parti-

Descoperirea nucleului de antihelii, element care în sistemul periodic urmează îndată după hidrogen, are o excepțională importanță. Ea înseamnă confirmarea teoriei despre existența antimateriei.

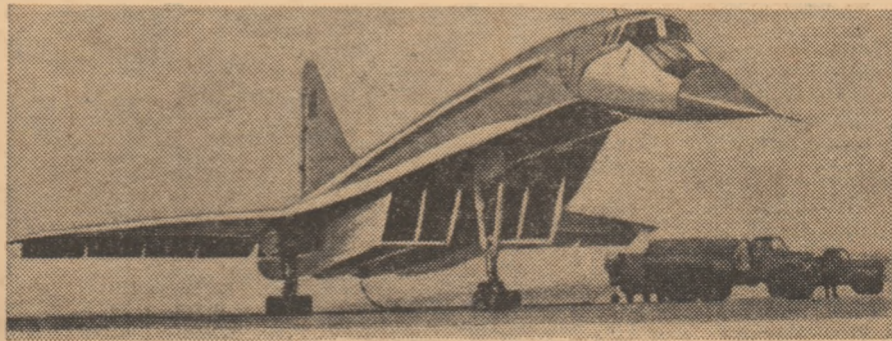
ACUSTICĂ

„Bangul” pe bancul de încercare

Acum citva timp la Paris a avut loc o conferință, în cadrul căreia s-au întrunit reprezentanți din 12 țări pentru a discuta efectele „boomului” sonic sau „bangul” cum i se mai spune. Conferința, prima de acest fel, și-a axat lucrările în special asupra aspectelor științifice și tehnologice ale acestor efecte presupuse dăunătoare oamenilor și animalelor căutând, totodată, să găsească o soluție problemei.

S-a calculat că prin 1988 cerul planetei noastre va fi străbătut simultan de aproximativ 500 de avioane comerciale supersonice care, cu bubuitul lor la intrarea și ieșirea din zona vitezei superioare celei a sunetului, ar putea ridica în regiunile intens populate vii proteste. Astfel de proteste au și început de altfel să se facă auzite, deși actualmente numărul supersonicelor este încă mic.

Dar, pentru a înțelege mai bine im-

Supersonicul „Tu-144”

portanța fenomenului să vedem ce se întâmplă în cursul zborului unui supersonic. Să presupunem că aparatul înainteză cu o viteză mai mică de 340 m/sec. care este viteza sunetului, numită și Mach 1. În acest caz, undele sonore sferice datorate variațiilor locale de presiune se deplasează mai rapid decât avionul, așa în-

țit observatorul de pe pământ percepe zgomotul înainte de a zări avionul. Dar dacă aparatul depășește viteza subsonică și zboară cu Mach 2, cu alte cuvinte cu 680 m/sec.? De data aceasta, unda emisă de avion va continua să fie sferică, ca și mai înainte, dar după o secundă raza sa nu va fi decât de 340 m, în timp ce aparatul a parcurs 680. În acest caz, observatorul va percepe mai întâi imaginea aparatului zburând în tăcere, iar mai apoi zgomotul.

Pentru a simplifica lucrurile să presupunem că avionul zboară în astfel de condiții timp de 5 secunde. La un moment dat el se află într-un punct pe care-l vom denumi convențional F. Cu cinci secunde mai înainte se afla într-un punct A, apoi din secundă în secundă, a ocupat pozițiile B.C.D.E. De-alungul acestui parcurs, modest dar supersonic, el n-a încetat, în contactul continuu cu atmosfera, să emită unde sferice care se propagă cu viteza sunetului. Astfel, cele emise cu cinci secunde înainte, când avionul se afla în punctul A, au o rază de $5 \times 340 \text{ m.} = 1700 \text{ m.}$ Cele emise cu o secundă mai târziu în punctul B nu vor avea însă timpul să se dezvolte decât pe o sferă de 340×4 , adică 1360 m. de rază. Un raționament analog privind celelalte puncte, va scoate în evidență unde sferice cu raze din ce în ce mai mici. Iată de ce în cursul întregii sale deplasări cu viteză supersonică avionul este însoțit de o succesiune de sfere care se întrețale între ele. Ele sînt cuprinse într-un con care reprezintă frontiera dintre regiunile perturbate și cele neperturbate și constituie unda de șoc. Orice observator situat în interiorul acestui con percepe „bangul”.

Dată fiind rentabilitatea pe care o oferă aviația supersonică, specialiștii sînt acum preocupați de combaterea efectelor faimosului „bang”. Intrucît explicația științifică a fenomenului este acum cunoscută, ei au hotărît instalarea lui pe „bancul de probă”, căci numai experimentarea poate permite punerea la punct a condițiilor de zbor. În ciuda unor dificultăți, experiențele au și început. Ele au arătat că perturbarea depinde pe de o parte de caracteristicile aerodinamice, dar și de viteza aparatului, de distanța dintre acesta și observator și, în fine, de traiectoria parcursă. De asemenea, trebuie luate în considerare și condițiile meteorologice, care joacă un rol important. O serie de experiențe au mai stabilit că pentru un observator lucrurile se petrec diferit în aer liber și în interior, unde amplitudinea unei scade în funcție de caracteristicile mecanice ale zidurilor și rezonanța interioară. Toate aceste rezultate au putut fi obținute prin realizarea unor zboruri supersonice la altitudini variabile și în condiții meteorologice diferite, prin sondaje publice și prin construirea unor clădiri experimentale. Rezultatele cele mai interesante s-au dovedit, însă, a fi cele de ordin fiziologic și psihologic, ca și reacțiile unei comunități supuse efectelor „bang“-ului. Consecințele sale asupra organismului par a nu fi însă primejdioase, sînt de părere experimenterii, deoarece atît avioanele ușoare care au zburat în apropierea supersonicelor cît și piloții lor n-au avut nimic de suferit.

Constatarea amintită mai sus permite acum punerea la punct a anumitor criterii ale zborului supersonic pe viitoarele avioane comerciale. Pentru început va trebui minimizat „bang“-ul produs în cursul croazierii, ca și cel ocazionat de urcare și accelerație. În primul caz va fi suficient să se zboare la mare altitudine, suprapresiunea diminuînd în funcție de rădăcina pătrată a presiunii atmosferice. În al doilea caz, cînd se va pro-

voca un superbang într-o zonă de 25 km lățime și 10 profunzime, va deveni necesară accelerarea deasupra regiunilor nepopulate. În fața acestor propuneri, alți specialiști se arată, însă, sceptici. De aceea, discuțiile pro și contra supersonicelor continuă, iar problema se află, deocamdată, abia în stadiul previziunilor. În momentul de

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

față, regimul de croazieră a unui supersonic este prevăzut pentru o viteză de Mach 2,2, la o altitudine de 16000—18000 metri. Profilul lui de zbor tip începe printr-o urcare în regim subsonic, ceea ce — în cazul unui voiaj transoceanic — îi poate permite să producă „bang“-ul deasupra mării.

FIZIOLOGIE

Informații, oameni, caractere

Nenumăratele informații pe care le primim din afară pot fi apreciate obiectiv, după însușirile lor fizice, sau subiectiv, după importanța lor pentru organism. Un semnal luminos, de exemplu, e apreciat după intensitate, culoare, durată, deci după însușiri obiective independente de cel care îl recepționează. Făcînd o analiză foarte fină a caracteristicilor fizice ale excitațiilor, anumite structuri ale creieru-

O imagine obiectivă a Sophiei Loren, și una subiectivă, văzută de un caricaturist

lui le transformă într-o suită de impulsuri nervoase și le transmit zonelor „specializate” ale scoarței cerebrale. Aprecierea subiectivă, adică stabilirea importanței biologice a informațiilor, se petrece în alte zone cerebrale, care guvernează emoțiile. Avînd adrese diferite, informațiile obiective și subiective ajung la destinație pe căi diferite, numite în fiziologie specifică și, respectiv, nespecifică.

Aceste două tipuri de informații nu se pot înlocui una pe alta, ci se completează reciproc, întregind imaginea pe care ne-o facem despre lumea înconjurătoare. Există însă un anumit raport între ele — diferit la indivizii diferiți — dar care și el se poate modifica. Mai mult, în unele situații predominarea unui anumit tip de informație e chiar necesară. Practic, orice acțiune pe care o întreprindem e bazată pe prelucrarea și sinteza informațiilor necesare și pe eliminarea celor inutile. Sîntem, de pildă, pe cale să luăm o hotărîre importantă: ea reclamă o analiză minuțioasă și cît mai obiectivă a factorilor externi; o dată hotărîrea luată, însă, excesul de obiectivitate face loc analizei subiective, emoțiile fiind generatoare de încredere și energie.

Predominarea unui anumit tip de informație determină trăsăturile de caracter ale omului. Astfel, la indivizii

tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica

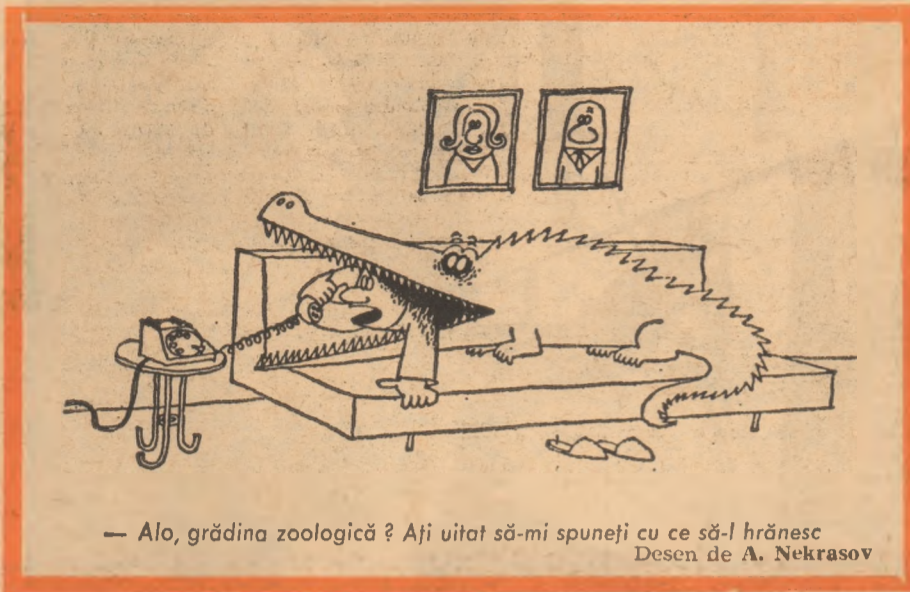

ECOLOGIE

Strigă-mi cine ești!

Pentru a supraviețui, animalele care trăiesc în „colectivități“ numeroase, mai cu seamă cele ai căror pui au nevoie de îngrijiri deosebite, trebuie neapărat să se recunoască între ele. La pescăruși și alte păsări care își fac cuiburile în colonii, pentru ca puii să fie hrăniți și crescuți cum se cuvine, adică să învețe să zboare, să-și caute singuri hrana și să se apere de primejdiile părinții trebuie să poată da de propria lor pui, căci educația nu se face la întâmplare. Păsările femele care reușesc să-și aleagă de fiecare dată aceeași pereche depun mai multe ouă și clocesc mai devreme decît cele care își schimbă mereu partenerul. Carnivorele marine — focile și morsele — care formează și ele colonii pe coastă și au condiții de viață asemănătoare cu ale păsărilor comunică și se recunosc între ele cu ajutorul ultrasunetelor. Balelele și delfinii folosesc „vasilimbajul“ fluierăturilor, mormăiturilor și tipetelor pentru eclocație și orientare, eventual pentru exprimarea unor emoții, ca și pentru recunoașterea reciprocă.

Lipsite de simțul mirosului și de substanțele complexe (feromoni) prin care comunică între ele mamiferele, păsările se bazează îndeosebi pe vîz și auz. Ve-

— Alo, grădina zoologică? Ați uitat să-mi spuneți cu ce să-l hrănesc
 Desen de A. Nekrasov

Mai întîi, familiaritatea, aproape magică pentru un european, a boșimanilor cu mediul ambiant. S-a povestit, de pildă, de multe ori că boșimani știau să localizeze prezența apei la o adîncime relativ mare în pămînt și s-o extragă. Călători prin meleagurile lor de baștină au relatat cum ei se opresc uneori într-un loc totalmente pustiu, găuresc nisipul și înfig în el o trestie. La extremitatea de jos trestia e prevăzută cu un șomoig de iarbă care servește drept filtru. Cea de sus poate fi prelungită printr-o altă trestie de care e unită cu puțin clei vegetal. Apoi boșimanul suflă în tubul astfel îngropat, aspiră — și așteaptă. După cîtva timp, o dată cu fiecare inspirație iese și o gură de apă.

S-a vorbit, de asemenea, frecvent și de un al șaselea simț în legătură cu anumite însușiri ale boșimanilor, care se datoresc probabil fantasticei acuități a cel puțin două simțuri: vederea și auzul. Un explorator a povestit cum un vîntător boșiman și-a oprit tovarășii săi și le-a arătat cu degetul o colină aflată la o depărtare bunicică. „Așteptați, — le-a spus el — îndărătul colinei e o turmă de antilope“. Nu se vedea însă și nu se auzea nimic. „Se apropie — a continuat vîntătorul — acum au să iasă de după colină, uite-le“. Și în aceeași clipă s-au ivit și antilopele.

Destul de cunoscută e și istoria boșimanului adus în Europa și care, pe vase, semnala navele și țărnițele mult

Instrument muzical boșiman, derivat din arc. Gura servește drept cutie de rezonanță

înaintea marinarului de cart. Boșimani deosebite stelele nopții de acelea ale zoriilor. Acestea din urmă sînt ceea ce numim noi planetele. Boșimani le cunosc bine, le vad, le-au dat nume, Lui Jupiter îi spun „Inima zorilor“. În miturile lor, el are o fiică, Jupiter îi spune acestei „Fiice a inimii zorilor“, „Inima mea“. Uneori o prinde, o înghite, se mușcă singur, apoi o scuipă, mai mare, ca pe o altă fiică pe care ar fi născut-o. Această „fiică“ plasată înaintea, apoi îndărătul planetei s-ar putea să fie mai mult decît o simplă legendă. Pentru unii astronomi ar fi vorba de unul din sateliții lui Jupiter. Ceea ce ar însemna că boșimani pot zări cu ochiul liber unul din sateliții planetei, probabil Ganimedea sau Calisto. Adică corpuri cerești pe care noi nu le putem vedea decît cu binoculul și care au fost una din primele descoperiri făcute de Galileu cu luneta lui.

Aceste puteri ale unor omuleți a căror talie mijlocie nu depășește de multe ori 1,50 m au parcă uneori ceva supraomenesc. Ele ne dau o idee despre ceea ce poate înfăptui natura umană atunci cînd este supusă la un antrenament atît de intensiv ca acela al boșimanilor. Iar într-o vreme ca aceea a noas-

tră, cînd se întrevăde o vastă cercetare asupra limitelor omului, posibilitățile boșimanilor pot da de gîndit. Căci cum s-ar simți campionii noștri de cros, alergătorii noștri de maraton alături de acești oameni care se pot ține în urma unei turme de antilope fugind?...

METEOROLOGIE

Este clima „lunatecă“?

Se știe că influența Lunei se face simțită pe planeta noastră mai ales în straturile ei cele mai ușoare — apa și aerul. Invelișul de aer al Pămîntului este cea mai ușoară și mai mobilă sferă. Din această pricină ea execută fără să protesteze toate „comenzile“ primite de la Lună.

De fiecare dată cînd Luna se apropie de Pămînt, ea atrage spre sinevelișul aerian al a-cestuia provocînd un fenomen cunoscut sub numele de flux atmosferic. În același timp, în partea opusă a planetei noastre are loc refluxul atmosferic. Aceste fenomene perturbă, evident, atmosfera, modifică circulația maselor de aer calde și reci care formează timpul și clima.

Recent, geofizicianul leningrădean Serghei Timofeev a comparat temperaturile medii înregistrate timp de mai mulți ani la Leningrad și în alte regiuni ale Uniunii Sovietice cu diferitele poziții ale Lunei în raport cu Pămîntul. Cu acest prilej, el a constatat că dependența temperaturii față de ciclurile de nouă și nouăsprezece ani ale deplasării Lunei în jurul Pămîntului este mai accentuată decît dependența de ciclul de unsprezece ani al activității solare.

Înăuntrul ciclului lunar, deviațiile de temperatură ating aproape două grade. Cînd Luna ocupă cea mai înaltă poziție deasupra orizontului, fiind prin urmare cel mai aproape de Pămînt, pe întreg teritoriul sovietic predomină ierni și veri reci. În anii cînd Luna ocupa poziția cea mai înaltă au fost consemnate pe Pămînt fenomene catastrofale, ca înghețarea apelor fluvialei Amu-Daria în 1405 și înghețarea mării în preajma litoralului Crimeii în 1500. În acești ani forța maximă de atracție a Lunei a coincis cu minimumul activității solare. Pentru alcătuirea prognozei timpului este de aceea necesară o evidență a „influenței Lunei“ asupra circulației masei de aer din atmosfera terestră. Cu atît mai mult nu trebuie neglijat „lunatismul“ climei atunci cînd se elaborează pronosticuri pe termene foarte lungi, privind modificări ale climei pe cîtiva ani înainte. Studiind evoluția vremii începînd din 1959, Serghei Timofeev socotește că în clipa de față Europa a intrat într-o perioadă de relativă răcire a timpului, asemănătoare cu aceea înregistrată la începutul celei de-a doua jumătăți a secolului XVIII.

Pe vreme rea, pescărușul își anunță întoarcerea în colonie prin semnale sonore

derea păsărilor este uneori mai acuită decît a noastră — rața sulițar, de pildă, își detectează un tovarăș de stol la 30 m distanță —, dar ea nu este un mijloc de recunoaștere infailibil, îndeosebi pentru păsările marine care au adesea de înfruntat condiții atmosferice neprielnice. Auzul, în schimb, este mai puțin vulnerabil la fenomenele de interferență și deformare; modificarea duratei sau înălțimii sunetelor nu influențează în mod semnificativ comunicațiile între membrii unei colonii relativ fixe.

Urmărirea a peste 2000 perechi de pescăruși a arătat că, atunci cînd aduc hrană puilor, adulții scot niște strigăte distincte la care răspund doar proprii lor pui, celelalte păsări rămînînd indiferente. Posibilitatea recunoașterii puilor după locul în care au fost lăsați este exclusă, căci tinerii se deplasează în interiorul coloniei și, cu prilejul experiențelor, s-a văzut că părinților li se întâmplă adesea să se oprească de cîteva ori înainte de a da de ei. Pentru a stabili diferențele dintre strigătele „de hrană“ s-au înregistrat spectrogramele acustice la 40 de pescăruși. S-a constatat astfel că frecvența, intensitatea și durata sunetelor pot varia la una și aceeași pasăre, dar că succesivitatea lor este mereu identică.

Strigătele și răspunsurile selective au fost descoperite la numeroase specii de pescăruși, la pinguinii regali și la alte păsări acvatice. Unele recunosc chemarea părinților de îndată ce au ieșit din ou. Altele sînt trezite numai de gînguritul perechii lor și nici nu aud semnalele emise de alți membri ai coloniei. Înregistrări pe bandă de magnetofon și oscilograme au confirmat prezența unor diferențe obiective, de amplitudine și frecvență, între sunete. Încă nu s-a cercetat în ce măsură aceste diferențe sînt percepute de păsări.

național, „lucizi“, care surprind exact elementele principale și secundare ale unui fenomen sau obiect precumpăneste informația specifică. Intrucît însușirile obiective sînt, în linii generale, stabile, indivizii așa-numiți lucizi sînt și consecvenți în aprecierile lor, inclinați spre analiză subtilă, spre sistematizare și clasificare. De cele mai multe ori, însă, ei gîndesc mai mult și acționează mai puțin, subapreciînd factorii subiectivi (de unde și relativa lor lipsă de energie). Ei nu reacționează rapid și de aceea nu le convin schimbările bruște de situații, calitățile lor manifestîndu-se din plin în condiții stabile. De exemplu, jucătorii de șah de acest tip excelează în jocul ce se desfășoară calm, chiar dacă sînt puși în situația de a prevedea variante numeroase și dificile. O mutare neașteptată (și poate neîntotdeauna logică) a adversarului le pricinuieste însă dificultăți.

Indivizii la care predomină informațiile nespecifice gîndesc și trăiesc sub imperiul emoțiilor. Unilateralitatea și insuficiența obiectivitate a gîndirii lor sînt însă compensate de capacitatea de a se orienta rapid în situații complicate, intrucît ei pot să observe un „ce“ care scapă gîndirii logice și să-l utilizeze fără a-l analiza minuțios.

Din această schematică prezentare s-ar putea trage concluzia că din primul tip fac parte savanții, din celălalt artiștii. Ar fi însă greșit — afirmă specialiștii, printre care și prof. dr. A. Ivanički — să condiționăm aceste manifestări umane atît de complexe de două tipuri de informații. Einstein spunea că „în gîndirea științifică există un element de poezie. O muzică autentică, ca și o știință autentică, presupune același proces de gîndire“. Unul din cele două tipuri de informații poate, însă, să predomine într-o anumită etapă a procesului de creație. Lucrînd la un portret, pictorul înfățișează caracteristicile lui obiective, dar adaugă și amănunte subiective care fac deseori ca portretul să fie mai reușit decît o fotografie. După cum un om de știință are nevoie, la un moment dat, de reprezentări plastice, subiective, care îi îngăduie să vadă în felul lui anumite fapte și să formuleze o teorie nouă.

ETNOGRAFIE

Dacă i-am putea ajunge pe boșimani...

Ceea ce omenirea a și pierdut, ceea ce e pe cale să piardă acum, o dată cu dispariția ultimelor popoare primitive, nu va putea fi probabil niciodată măsurat destul de exact, dar într-o bună zi această pierdere va atrîna greu. Atunci, însă, afirmația că omenirea a pierdut orice posibilitate de acces la puteri și însușiri totalmente ignorate acum nu va mai părea paradoxală — remarcă recent un specialist în etnografie. Și, într-adevăr, exemplul boșimanilor pare să fie cit se poate de concludent pentru a adevări constatările de mai sus.

Poșta medicului

IONEL MUREȘANU — Reteag (Bistrița): Vă răspundem la toate scrisorile odată. Întrebările dv. denotă o curiozitate demnă de laudă, dar la ce vă folosec amănunte despre medicamente aproape scoase din uz? 1) Gaiacolul, de pildă. Este un slab anestezic și revulsiv local. 2) Trombina e mai eficientă decât fibrina, adrenalina, efedrina sau antipirina, în epistaxis. 3) Timolul nu are acțiune anestezică, este un slab dezinfectant și anti-pruriginos. 4) În paralizia centrală, reflexele osteotendinoase sînt exagerate, vîl, pînă la declanșarea unui clonus muscular, iar reflexele așa-numite patologice sau spastice pot fi provocate la picioare (Babinski, Rossolimo etc.). 5) Clordelazinul nu este incompatibil în doze mici cu luminalul, potențîndu-l desigur acțiunea. În insomniile rebele, de pildă, cu 1/4—1/8 drajeu clordelazin și 1/2—1 tab. luminal (0,10) mergeți la sigur.

MOLDOVEANU GH. ION — București: Nu este o anomalie. Sînt fenomene care apar frecvent la această vîrstă și în condiții de celibat. Nu trebuie să mergeți la doctor, ci să vă căsătoriți.

COSTEA — București: Nu răspundem decît pe această cale. Problema nu poate fi rezolvată decît prin chirurgie estetică.

HARTIA V. — Oltenița: Puteți face Gerovital H₂ injecții și drajeuri conform indicațiilor ce însoțesc preparatele.

INA — București: Este vorba, probabil, de o eroziune de col uterin, a cărei tratare poate fi temporizată pînă după naștere. Oricum, mai faceți un consult la un specialist.

N. VRACIU — Piatra Neamț: Sîntem de părere că cel mai bine este să vă adresați direct Spitalului Colțea, Clinica de oftalmologie.

SZILAGY ANDREI — Eforie-Nord: Sarcina soției dv. poate decurge perfect normal sub supravegherea și îndrumarea medicului specialist.

R. L. U. — Codlea: Posibilități de „reanimare și reimprospătare” — cum alt de plastic vă exprimați dv. — sînt. Noi am abordat deseori această problemă în coloanele noastre. Un articol detaliat pe această temă găsiți în nr. 22/1969. Am primit și a doua epistolă a dv. Răspunsul e același.

CORNEL VASILIU — București: Citii răspunsul dat mai sus sub R.L.U. — Codlea. Nu răspundem decît la această rubrică și nu dăm consultații personale!

P. V. — Galați: Problemele ridicate de dv. ne depășesc. Desigur că o internare la spitalul nr. 9 v-ar fi utilă și nu vedem de ce acest lucru e alt de dificil; vă trebuie însă bilet de trimitere către Policlinica de triaj din București. Mai mult, deși am citit cu atenție cele 7 pagini mari ale dv., nu vă putem spune.

DUMITRU ANTON — Constanța: „Per-severare diabolicum est” — spune cel vechi. Nu ne îndoiim că și dv. veți obține unele rezultate cu o perseverență extraordinară. Deși, fără să vă decepționăm, „constituția cam slăbuță” pe care o aveți este imprimată genetic și poate fi destul de greu modificată.

ALEX. STOIAN — București: D în hipogenitalism la fete ca și la băieți este într-adevăr indicat preparatul glandular Gonacor. Dozele excesive pot provoca însă o pubertate precoce, de aceea supravegherea medicală este imperios necesară! 2) Cum să vă sfătuiți noi?! Cehov spunea: „Vrabie! I se pare că pulul ei nu criștește, ci cîntă ca și privighetorea”. E greu și pentru dv. și pentru noi! Cel mai bine ar fi să consultați un profesor de muzică.

B. M. N. — Bacău: Temerile dv. sînt nejustificate. Comparația pe care o faceți cu tînrul din filmul „Străina în casă” nu e peremptorie. Vă sfătuiți să treceți la fapte, pentru că ceea ce contează este fondul, nu forma.

ARGINTARU ION — Tr. Măgurele: Dacă nu ați făcut-o pînă acum, consultați un specialist dermatolog.

FILIP P. — Cluj: Vă mulțumim pentru aprecieri. Prezentarea pe care ne-o cereți dv. nu-și are locul în rubrica de „Poșta” și nici măcar în pagina medicală, necesitînd mai degrabă un... volum. Asemenea cărți au și apărut de altfel recent. Iată două titluri: „Plante medicinale” de D.G. Constantinescu și O. Bujor (Ed. Medicală, 1979) și „În lumea plantelor de leac” de E. Anastasiu (Colecția „Caleidoscop”, 1968).

EMIL — Arad: 1) Vitiligo este o lipsă de pigmentare determinată genetic. 2) Pentru a doua problemă, un examen de prostată este absolut necesar.

BRĂNESCU ȘTEFAN — Iași: Medicamentul se întrebuițează numai pentru ceea ce am arătat noi, conform indicațiilor ce însoțesc preparatul. Un diagnostic posibil: sindrom astenic.

M. FLOREA — Hunedoara: Dacă sînteți profesor de limbă romanică veți înțelege sensul dictonului care începe cu „Tarde venientibus”. În ce privește creșterea în greutate, încercați s-o stimulați prin anabolizante de sinteză (Steranabol, Dianabol sau Naposim, Madiol etc.) Hidrazidă I.N. 4/zi — 3 luni asociat cu Electovit 2/zi, alimentație bogată în făinoase și grăsimi.

(Continuare în pag. 11-a)

Material vizual pentru studenții Institutului de medicină din Moscova

CULTURISM

Hidroterapia și călirea

Citeva recomandări practice de igienă a culturismului

Oricare ar fi metoda de culturism practică, ea rămîne ineficientă dacă nu e încadrată într-un regim de viață igienic, ale cărui reguli sînt adesea ignorate. Or igiena corporală joacă un rol la fel de important în obținerea „frumuseții plastice” ideale ca și exercițiile de culturism propriu-zise.

Mai întii deci să ne impunem un program cit mai „strîns”. Desigur nu fiecare om poate avea același program, deoarece acesta e în funcție de condițiile activității sale, de începutul și durata muncii. Oricine poate, însă, respecta în linii mari „cei trei opt”: 8 ore de muncă, 8 ore de repaus (preocupări casnice și culturale, antrenament sportiv etc.) și 8 ore de somn. Programul zilei este bine întocmit cînd ne sculăm la o anumită oră (fixă), cînd ne alimentăm mereu la aceleași ore și cînd practicăm sistematic și la timp exercițiile de educație fizică.

În materie de igienă corporală, în afara regulilor elementare, de toți cunoscut, vom insista asupra două procedee hidroterapice. Dusele alternative calde—rece în fiecare dimineață urmate de fricționarea cu un prosop aspru pînă la talie și dușul cald după fiecare antrenament sînt obligatorii. Băile de aburi sînt foarte folositoare: transpirația din timpul băii de aburi ajută la eliminarea produselor nocive din organism, contribuind în același timp la refacerea rapidă a capacității de efort.

„Aerul, soarele și apa sînt principalii factori ai vieții. Dar omul nu-i folosește în măsura în care are nevoie pentru sănătate și dezvoltarea sa” — spune cunoscutul specialist de cultură fizică, prof. V. V. Gorinevski. De aceea exercițiile de culturism se vor face, ori de cite ori timpul o permite, în aer liber — în curte, grădina, balconul casei, pe teren etc. La o temperatură a aerului de —10° pînă la —15°, în timpul toamnei sau iernii este necesară măcar o plimbare pe jos într-un ritm energetic timp de 15—20 minute în fiecare dimineață. Îmbrăcămintea de preferință: costum de ski, șapcă sau basc și mănuși. Unul din cele mai bune mijloace de călire este mersul pe skii timp de 2 ore pe o temperatură de —15°. Cînd este mai frig se micșorează timpul plimbării, mărind însă viteza deplasării.

Băile de soare se vor face în serii grădite progresiv după prescripțiile medicului. În timpul iernii, ele pot fi înlocuite cu ședințe de raze ultraviolete artificiale, începînd de la 2—3 minute pînă la 10 minute și la o distanță de 1 metru.

Regimul alimentar al culturismului va cuprinde mai multe substanțe albuminoide de proveniență animală (de exemplu 100—200 g carne, pește, 2 ouă, 500 g lapte pe zi). Cantitatea celorlalți alimente va fi în medie de 500 g pîine, 300—400 g cartofi sau legume, 75—100 g zahăr sau, mai bine miere, pe zi. E bine de asemenea să se consume 100—200 g grăsimi pe zi (unt

proaspăt, grăsimi vegetale etc.).

Dintre vitamine, cele necesare eforturilor fizice mari sînt cele din grupul B și vitamina C, care previne descompunerea intensă a hidrocarbonatelor în timpul exercițiilor păstrînd astfel „forma” un timp mai îndelungat. Aceste vitamine vor putea fi suplimentate la nevoie prin preparate farmaceutice: vit. B complex 3—6 drajeuri pe zi, vit. C 200 4 comprimate pe zi.

Dr. Igor Gauk

ORIENTĂRI NOI

Speranțe pentru infarctul cardiac

Infarctul cardiac este, s-a mai spus, una din maladiile majore ale secolului XX. Produsă prin întreruperea circulației sanguine într-o regiune din mușchiul cardiac, boala nu și-a găsit încă un tratament ideal. Este adevărat că prin metodele actuale „rana” produsă în țesutul miocardic se cicatrizează. Dar această cicatrice nu este altceva decît un țesut conjunctiv care vindecă plaga, dar e lipsit de capacitatea de a se contracta a mușchiului cardiac pe care îl înlocuiește. Formarea acestui țesut cicatricial este desigur salutară pentru bolnav, dar o înimă care a avut un infarct nu mai funcționează cu același randament ca înainte de accident.

Iată de ce s-a pus problema găsirii unei metode care să permită refacerea celulelor nobile ale mușchiului cardiac în locul țesutului conjunctiv „de umplură”. În Uniunea Sovietică, experiențe interesante în acest sens au fost efectuate de un colectiv de cercetători condus de dr. L. Polejaev. Pornind de la faptul că o distrugere de țesut stimulează refacerea celulelor respecti-

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu.
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

ve, dr. Polejaev a preparat un extract proteinic de mușchi cardiac (hidrolizat de miocard). Injectat la animale căroră li se provocase experimental un infarct, extractul de miocard a dus la refacerea rapidă a mușchiului inimii. Cicatricea a fost mai mică, iar electrocardiograma s-a normalizat într-un timp record.

Pentru eliminarea cicatricii s-au folosit apoi diverse substanțe chimice ca pirogenalul și tripsina. Rezultatele obținute în experiențele pe animale au fost încurajatoare. Acum, cercetătorii studiază paralel posibilitatea stimulării regenerării mușchiului cardiac și a inhibării proceselor cicatriciale, în vederea aplicării tratamentului la om.

Dr. I. M. Speranski

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Acneea și antibioticele

Ramona Herlea — Deva; Chiriacu N. Vasile — Com Zăpodeni (Vaslui).

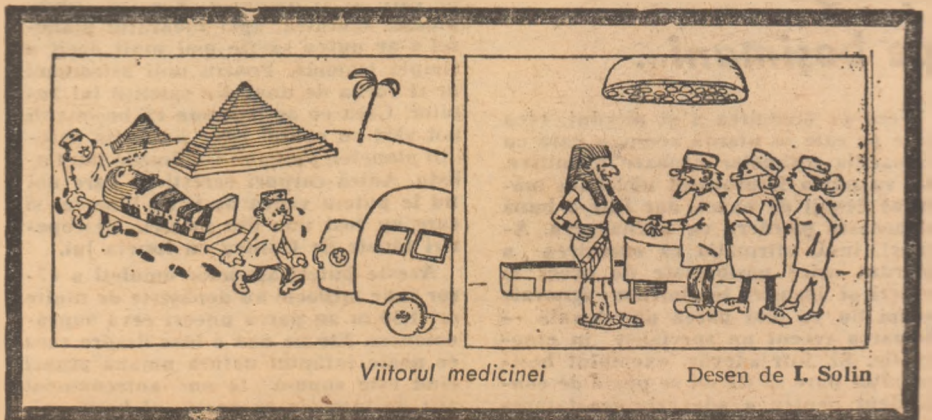
Igiena generală și locală sînt determinante în tratarea acneei. Viață în aer liber, cură de soare, raze ultraviolete, alimentație bogată în legume, fructe, evitînd grăsimile, făinoasele și condimentele. Cure de drojdie de bere sau B complex. Local: Juvenal sau tamponări de 2-3 ori/zi cu Rp. Rezorcină 0,50, Alcool 70° ad. 100 ml. Aplicații de pudre cu antibiotice (tetraciclina) și sulf. În ultimul timp se preconizează cure de tetraciclina 0,25 la 6 ore timp de 10 zile sau, și mai bine, 0,25 la 12 ore, timp de 3 luni asociat cu B complex în doze de 3-4 drajeuri/zi și iaurt.

Impotriva unghiilor friabile

Alina R. — Sibiu:

Unghiile friabile trebuie remineralizate. Faceți o cură de gelatină. Dizolvați o foaie în suc de fructe și beți un pahar în fiecare dimineață. Gelatina conține acizi aminici, glicocol și săruri minerale. Luați vitamina A 300 000 U., o fiolă băută dimineața înainte de micul dejun, la 20 zile. Nu tăiați prea adînc colțurile unghiilor, nu folosiți acetona pentru a îndepărta lacul, nu aplicați lacul pe vîrfurile unghiei, acest procedeu asfixiază și slăbește unghia. Faceți la 2-3 zile cite o baie de untdelemn sau ulei de ricin călduț sau masați în fiecare seară unghiile cu ulei de migdale sau glicerină. Consumați alimente bogate în calciu (lapte, brînză etc.) și luați calciu sub diferite forme: lactic 6 tabl./zi sau gluconic 3 tabl./zi.

Medicus

Viitorul medicinei

Desen de I. Solin

BRAZILIA

45 000 de locuri pentru 25 000 de locuitori

Se spune că printre cei 90 milioane de brazilieni nu există nici unul care să nu fi lovit mingea cu piciorul măcar o dată în viață. Sau, în cel mai rău caz, să nu fi fost o dată pe stadion. După cum se știe, dragostea vîrstă nu cunoaște. Dar pasiunea pentru fotbal cu atât mai mult. Acum citva timp, la Porto Alegre a avut loc un meci al veteranilor, dintre care cel mai tânăr avea... 60 de ani, iar cel mai vîrstnic — 84. Bătrîni au jucat grozav, terminînd cu scorul de 3:3. Dar scorul lor a fost curînd depășit într-o altă competiție, la fel de neobișnuită, care a avut loc în cealaltă extremitate a Braziliei: în jungla Amazoniei. O echipă de indieni din localitatea San Marcos a învins selecționata studenților din capitala țării, veniți în regiunea aceea cu o expediție științifică, cu scorul de 15:0... Înainte de asta indienii bătuseră cu 4:1 echipa „părinților lor spirituali” — călugării care-i convertesc la catolicism pe băștinași și care, în același timp, cutreieră Amazonia în căutare de petrol și de alte zăcămintre prețioase.

Pasiunea brazilienilor pentru fotbal nu poate fi comparată cu nimic altceva. Cred că numai în Brazilia este posibilă o întimplare ca aceea petrecută în orașelul Itauna din statul Minas Gerais. Primarul orașului a decretat zi de sărbătoare o zi din mijlocul unei săptămîni. Birourile și magazinele și-au tras obloanele, școlile și-au întrerupt cursurile, toată activitatea a fost oprită pentru ca locuitorii orașului să poată asista în corpore la antrenamentul (băgați de seamă, nici nu era măcar meci!) echipei „Atletico” din capitala statului, venită în orașel. La rîndul lui, inimosul șef al poliției i-a eliberat, cu acest prilej, pentru citeva ore pe toți deținuții din închisoarea orașului, care au pornit încolonați spre stadion, după care, plini de recunoștință, s-au înapoiat cuminți în celulele lor.

De altfel, frecventarea meciurilor de fotbal de către deținuți nu e numai o măsură cu „caracter sportiv de masă”, ci într-un anume fel și un seminar instructiv pentru ridicarea calificării, căci multe închisori din Brazilia au echipele lor de fotbal care participă la competiții.

Orice brazilian cunoaște toate recordurile fotbalistice oficiale și neoficiale ale țării sale. Cele mai celebre dintre ele sînt, evident, recordurile stabilite de Pele: în 1958 el a devenit cel mai tânăr campion mondial din istoria competițiilor pentru Cupa Jules Rimet, iar patru ani mai tîrziu, cel mai tânăr bicampion al lumii.

Nu de mult, toată Brazilia a sărbătorit cu fast cel de al 1000-lea gol marcat de Pele. Și totuși acesta e numai un record relativ, pentru că recordul absolut „de artilerie” în materie de goluri (1329) marcate de un singur jucător continuă să-l dețină legendarul Arthur Friedenreich, care a jucat în echipe din Rio de Janeiro și Sao Paulo timp de 26 de ani (din 1909 pînă în 1935). Dar realitatea ne îndreptuiește să afirmăm că recordul lui nu va mai rezista mult, căci Pele joacă numai de 14 ani în fotbalul profesio-

nist și intenționează să se retragă abia în 1973.

Cel mai original „record” fotbalistic, unic în felul lui, a fost bătut însă de orașelul Eresim din sudul Braziliei, unde recent a fost construit un stadion cu o capacitate de 45 000 de locuri. Orașul are o populație de... 25 000 de locuitori.

Diplomația și fotbalul

Ținînd seama de importanța fotbalului ca mijloc de propagandă a Braziliei peste hotare, ministrul de Externe brazilian a organizat în 1967 o mare recepție, cu care prilej s-au întîlnit — în jurul unei mese impunătoare care în lunga-i viață a văzut personalități cu sînge albastru și ambasadori ai marilor state ale lumii — funcționari ai ministerului și fotbaliști celebri în frunte cu Pele. La dejun au fost stabilite măsuri pentru sprijinirea echipelor braziliene care joacă în străinătate. Ambasadele și consulatele Braziliei au primit o indicație specială

Jairzinho, extrema dreaptă a naționalei braziliene și a echipei „Botafogo”

de a-i sprijini pe fotbaliștii din toate punctele de vedere. S-a hotărît, de asemenea, ca în cursul deplasărilor peste hotare fotbaliștilor și antrenorilor să li se elibereze pașapoarte albastre, rezervate de obicei celor care, deși nu au regim de diplomat, se află într-o deplasare oficială. De altfel și mai înainte de primirea acestor directive diplomații brazilieni își ajutaseră cu mult zel concetățenii lor fotbaliști. Acum 15 ani, de pildă, consulul brazilian la Barcelona, în semn de protest împotriva arestării jucătorilor echipei „Botafogo”, reținuți de poliția spaniolă în urma unei încăierări în toată legea în cursul unui meci, s-a prezentat la închisoare și s-a declarat împreună cu fotbaliștii. Un diplomat în închisoare! Cazul mirosea a scandal. Cîteva ore mai tîrziu, poliția a trebuit să bată în retragere și să-i elibereze pe fotbaliștii brazilieni.

Nu e mai puțin adevărat, totuși, că fotbaliștii nu se bucură chiar todeauna de un asemenea sprijin nelimitat din partea autorităților. În 1966, de pildă, după înfrîngerea suferită la campionatul mondial desfășurat în Anglia, înfrîngere considerată ca o catastrofă națională, ca o rușine ne-

maipomenită, o pată neagră pe bunul renume al Braziliei, în Parlament a fost dezbătut un proiect de lege propus, se spune, „cu toată seriozitatea” de un deputat care cerea luarea de măsuri polițienești împotriva conducătorilor Confederației naționale de sport.

Toate aceste lucruri, care nouă ne par ridicole sau induioșatoare, anecdotice sau tragicomice, nu surprind pe nimeni în Brazilia. Pentru că în aceeași țară fotbalul a devenit o pasiune generală, atotputernică, o religie, prilej de bucurie și de dragoste. Mai mult, singura iubire și singura pasiune pentru milioanele de brazilieni care alcătuiesc imensa masă de torcedores (suporteri).

În timpul meciurilor, pe toate stadioanele principale din Rio de Janeiro, Sao Paulo, Belo Horizonte, Rio Grande do Sul și din alte orașe ale țării, sînt de serviciu nu numai puternice detașamente de poliție, ci și mașini ale „Salvării”. Ba chiar și medici cardiologi. Uneori însă și ei sînt nepuțincoși.

Iată ce s-a întîmplat, de pildă, pe stadionul „Pacaembu” din Sao Paulo la 6 martie 1958. În ziua aceea „Santos”, după ce terminase prima repriză cu 5:2 într-un meci cu „Palmeiras”, primise în repriza a doua 4 goluri la rînd și scorul devenise 6:5 pentru „Palmeiras”. Din această cauză trei suporteri au murit de infarct: doi în tribune și al treilea în tramvai, în timp ce asculta meciul la un aparat de radio cu tranzistori. Peste două minute „Santos” a mai marcat un gol, al șaselea, și în timp ce crainicul anunța vestea, în orașul Campinas a

accidente în producție sporește cu 15,3 la sută!

Nu, torcida nu e numai o masă de suporteri care urlă, fluieră, suferă și mor în tribune sub steagurile fluturînde ale cluburilor îndrăgite. De multă vreme apartenența la o torcida sau alta este în Brazilia un indiciu care caracterizează într-un fel omul. De pildă, torcida „Fluminense” e lumea artiștilor, a boemei, a intelectualității mijlocii și a funcționarilor. Principala masă a susținătorilor clubului „Vasco da Gama” s-a format de multă vreme din sinul coloniei portugheze din Rio de Janeiro. Dar cel mai popular club din țară e „Flamengo”. „Mengo, tu ești cel mai mare!”, spune și imnul clubului. „Torcida „Flamengo”-ului exprimă cea mai de seamă calitate a poporului nostru, știința de a iubi”, a scris ziarul „Ultima hora...” „Suporter al „Flamengo”-ului nu devii, te naști...”, spun despre ei miile de negri, mulatri și creoli care coboară la meciurile îndrăgitei club din favelele presărate în munții din jurul orașului Rio de Janeiro.

Dar torcida nu e o forță organizată numai în tribune. Președintele torcidei, ales de suporteri, organizează întîlniri cu jucătorii, deplasări ale suporteriilor la meciurile echipei lor desfășurate în alte orașe și o serie de alte „activități în afara jocului”.

Printre milioanele de suporteri brazilieni există cîteva „mari”, ale căror nume au fost înscrise în analele cluburilor alături de cele ale fotbaliștilor celebri. De pildă, Tarzan, conducătorul torcidei „Botafogo”, zguduie stadionul prin senzaționalele numere de rachete-petarde („Botafogo” înseamnă în portugheză ceva în genul „Aruncă foc”) organizate de echipa lui. Sau simbolul viu al torcidei echipei „Corinthians” — cea mai populară echipă din Sao Paulo — liniștită slujnică Elisa Alvos do Nascimento, în vîrstă de 57 de ani. De 40 de ani ea vine pe stadion, ocupînd același loc, fără să fi lipsit de la nici un meci al clubului.

Ah, fotbalul! Există oare ceva pe lume care l-ar putea înlocui? La fiecare început de sezon fotbalistic, în milioane de case braziliene se poate auzi aproximativ același monolog: „Nevastă, începe campionatul. Și cu asta basta! De acum și pînă în decembrie să nu contezi pe mine duminica la masă la maică-ta. Doctorul spune că înainte de joc nu e bine să mînci prea mult. Și mie îmi place să dau ascultare doctorului, nevastă. Războiul campionatului e necruțător și trebuie respectată dieta. Și n-are rost să spui că sînt ridicol, că exagerez. E adevărat că eu nu joc, dar tu știi că torcedores'ilor le e mai greu decît jucătorilor. Și că mor mai mulți torcedores decît jucători. Da, nevastă, începe războiul sfînt și de-acum înainte am multe griji. Am să fluier și am să fiu fluierat, am să marchez și am să primesc goluri. Am să plîng și am să rîd. De aceea, nevastă, împacă-te cu lipsa mea la masa de duminică. Iar înainte de a pleca cu soră-ta sau cu soacră-mea la cinema nu uita să viri în frigider o sticlă de bere și să-mi lași pe noptieră o tabletă împotriva durerii de cap. Berea, în caz de victorie și medicamentul în caz de înfrîngere. Dar să nu spui nimănui despre tabletă, pentru că prietenii ar ride de mine. Și apoi nu e bine să te gîndești la înfrîngere în ajun de meci”.

I. Fesunenکو

Nostalgia mării

Suporterii

Așadar, la un singur meci cinci morți. Este, evident, un record care ar putea „fi învidiat” chiar de „Maracana”, unde în cursul unui meci între „Flamengo” și „Fluminense” au murit de infarct doi suporteri. În 15 ani, în tribunele acestui stadion și-au dat obștescul sfîrșit 15 suporteri. Și apoi, cite sinucideri și schimburi de focuri n-au avut loc din cauza dezamăgirilor produse de fotbal!

După toate acestea mai trebuie oare să ne mirăm de datele furnizate de statistica oficială care arată că a doua zi după o victorie a celui mai popular club din Sao Paulo, „Corinthians”, productivitatea muncii crește în întreprinderile orașului cu 12,3 la sută, iar după înfrîngeri numărul de avarii și

• globul
• globul globul
• globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

BRUMEL — Brașov; **P.I.P. FELEAC** (Cluj); **Y.X.K.** — București; **PINȚOIU RADU** — CONSTANȚA; **IODACHE DORU** București; „Alte măști, aceeași piesă”. Nu vă putem răspunde fiecăruia în parte cum am fi dorit. În principiu însă, este vorba de o hiperexcitabilitate nervoasă sau o inhibiție psihică, urmare a antecedentelor sau inexperienței. Folosind tranchilizante în doze mici (Napoton 1 drajeu + Bromoval 2 tabl.) înaintea momentului oportun, totul se va remedia.

O disciplină nervoasă riguroasă va contribui de asemenea la intrarea dv. pe făgașul normal, sub toate aspectele

L.C. Bălcești (Vilcea): Efecte negative nu, dar la ce bun? Aveți totuși virsta maturității. Renunțați la un obicei copilăresc. Alt medicament decît voința nu există!

POP GHEORGHE — Orșova: Nu răspundem decît pe această cale. Varicocelul neglijat poate afecta funcția sexuală; operația este destul de simplă și o puteți face la orice spital.

PIONIER'70

Flaro

Un model nou!
Stilou recomandat în mod special elevilor.
Capacitatea rezervorului: 1 cm³
Penișă aurită cu virful de iridiu.
Fabricat de „Flamura Roșie”
strada Riului Nr. 28
Sibiu

COMBINATUL Textil GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE:

- **ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ**, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate
- **LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI FEMEII** (cămăși, pijamale etc.)
- **FRÎNGHII ȘI SFOARĂ** în diferite grosimi (din cinepă)

Ultimul mesaj al ultimului incas

(Urmare din pag. 4-a)

Craterul, lava de foc linge versantele ca o uriașă limbă portocalie, iar deasupra lui plutesc mereu nori de vapori și gaze asfixiante. Ceva mai jos razele soarelui, vîntul, ploile și vijelioasele torente de apă au săpat în gheață figuri înalte de cîte 5 metri, lungi șiruri de piramide de gheață, îndreptate spre soare — celebrele „zăpezi care se căiesc”. Ele amintesc de niște figuri de credincioși ingenuncheați, care se roagă (de unde și denumirea) și dau impresia că îndureratele statui plîng soarta poporului incas.

Intr-adevăr, a avut dreptate Jack London cînd a recomandat cititorilor să nu calce acest ținut.

Dar ce-i cu aurul? Se află el realmente acolo? Doctorul Ritter nu pu-

tea care să se înșele socotind Sangaiul cel de „al 13-lea nod” în locul unui alt vulcan activ sau stins? Putea. Dar e totuși aproape sigur că Sangaiul și nu alt munte a fost ultimul ocrotitor al poporului pe cale de dispariție, pentru că toate drumurile incasilor duc spre el. Timp de patru secole și jumătate vulcanul le-a ascuns bogățiile, le-a învelit cu un strat de lavă și cenușă cu o grosime de cîteva metri, înfricoșîndu-i pe îndrăzneții și pe hrăpăreții care voiau să pună mîna pe o comoară ce nu le aparținea. Și e puțin probabil că atît timp cit vulcanul „va trăi”, cineva va putea să ajungă la comorile ce i-au fost îndreptate.

Dar o ultimă întrebare: cum au putut cei zece mii de incasi să ajungă în virful inaccesibilului Sangai?

Primăvara aduce un plus de vizitatori în magazine. Toți sînt dornici să cumpere mărfuri de sezon. Dar, începutul lunii martie mai coincide și cu perioada, intrată în tradiție, a cadourilor. Se fac daruri, se oferă — alături de buchețelul de ghiocei — bijuterii, articole de parfumerie, de marochinărie, textile, confecții, încălțăminte etc. Dar ce nu se poate cumpăra atunci cînd există plăcerea de a dărui, de a face o bucurie cuiva!

De această stare de spirit a ținut seamă și Direcția generală comercială a municipiului București, care a luat măsuri corespunzătoare pentru ca în tradiționala „Decada mărtișorului” cumpărătorii să poată fi serviți în mod exemplar.

Toate magazinele sînt bine aprovizionate cu o gamă variată de articole de sezon, cu mii de articole de bună calitate, atrăgătoare, utile. E de ajuns să treci pragul unui magazin și te convingi că vînzătorii sînt gata să-i îndrume pe cei care nu s-au hotărît încă asupra obiectelor pe care vor să le cumpere.

„Decada mărtișorului” este o perioadă de intense și febrile căutări. Fiecare dorește să găsească ceea ce crede că-i va bucura, le-ar face mai multă plăcere celor ce-i sînt dragi. În toate magazinele bucureștene se pot face cumpărături într-un timp minim. În plus, există posibilitatea de a alege...

Rămîne doar să vă hotărîți.

Magazinele bucureștene vă așteaptă...

Dintre numeroasele unități care vă oferă cadourile preferate, prezentăm aici cîteva:

Vulturul de mare cu peștele în gheare

Cei mai în vîrstă își amintesc cu plăcere de tradiția acestui magazin bucureștean.

În ultimul timp el a fost renovat, modernizat și dotat în așa fel încît să satisfacă orice exigențe. Mărfurile ce se desfac sînt de bună calitate, moderne. Sortimentele sînt bogate, variate, astfel încît se pot alege ușor cadouri.

Julie ta

Magazinul tuturor „Evelor” din București, el se află pe bulevardul Gheorghe Gheorgiu-Dej, nr. 1—3.

Firma sa a devenit o garanție a bunului gust. În „Decada mărtișorului” aici se desfac creații deosebite ale sezonului de primăvară, modele deosebite. Este, deci, o plăcere să vizitați acest magazin apreciat al Capitalei.

Elegant

Însăși firma acestei unități situate pe bulevardul Bălcescu, este o invitație. Cine nu dorește să fie elegant? Cine rămîne insensibil la linia nouă a modei, la variația de țesături folo-

site pentru confecții, la felul cum sînt prezentate mărfurile. La care mai adăugăm că vînzătorii de aici, ca și din alte magazine, recomandă confecțiile cele mai potrivite, dau sfaturi competente.

Încît nu fără temei s-a dus vestea că „Elegant” este magazinul celor care știu... de unde să cumpere!

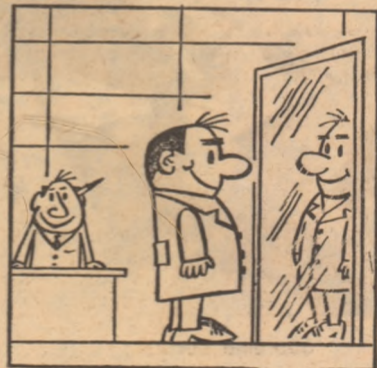
Alte adrese pentru agenda dv.

Sînt mulți cei care doresc să dăruiască bijuterii, ceasuri, articole de parfumerie etc. Pentru aceștia indicăm magazinele din Calea Victoriei nr. 39 A, bulevardul Magheru nr. 3—5 („Caleidoscop”) Calea Victoriei nr. 26, bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej, nr. 5, bulevardul Bălcescu nr. 22 etc.

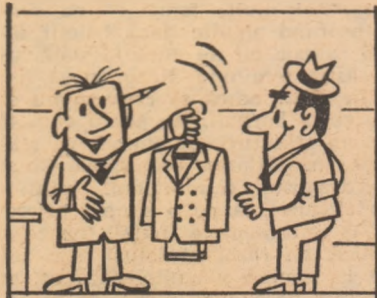
N-a fost neglijată însă nici aprovizionarea abundentă a magazinelor specializate pentru desfacerea articolelor electrocasnice: televizoare, aparate de radio, mașini de cusut, frigider etc. Pentru cei care în „Decada mărtișorului” vor să cumpere astfel de obiecte, magazinele din str. 13 Decembrie nr. 20 („Electrolux”), Calea Victoriei nr. 48 (Romanța), strada Lipsani 96, Calea Victoriei nr. 122, Calea Griviței nr. 206, bulevardul I.G. Duca nr. 3—11, șoseaua Ștefan cel Mare nr. 15, precum și „Vulturul de Mare” și „Favorit” sînt gata să satisfacă orice preferințe.

Bucurii...

A venit primăvara. Ion Ungureanu a sosit tocmai de la Vălenii de Munte pentru cumpărături în Capitală. A aflat că magazinele bucureștene sînt foarte bine aprovizionate, cu sortimente variate de mărfuri de sezon. Și, în „Decada mărtișorului” — dorea să-și facă o... bucurie!

La „Elegant”, de la vorbe la fapte a fost doar un pas. A cumpărat un pardesiu minunat, dintr-o țesătură foarte fină...

Dar nu a uitat nici de fratele său. — Nu aveți un costum din stofă bună? I-a întrebat pe vînzător. — Cum nu? i-a răspuns acesta. Aveți de unde alege. Sîntem foarte bine aprovizionați. Ion Ungureanu a găsit ușor costumul dorit. — Ce-o să se mai bucure Mircea de un astfel de dar, acum în zilele „Decadei mărtișorului”, a exclamat Ion. Și, la pachet, a adăugat un șnur răsucit.

